Taksa plaćena u gotovu

Obitelj

BROJ 21-22
1. LIPNJA 1938

Preporučamo našim čitateljima i čitateljicama, da se za svoje popotrebe posluže ovim trgovinama i radnjama:

OBITELJ
ČASOPIS ZA HRVATSKU PORODICU
GODINA X. BROJ 21/22.
U ZAGREBU 1. LIPNJA 1938.

JUBILEJ PISCA NAŠEG ROMANA

K PEDESETOJ GODIŠNJICI DRA VELIMIRA DEŽELIĆA SINA 28. SVIBNJA 1938.

Napisao Dr Josip Andrić

Tri je već decenija u hrvatskom katoličkom javnom životu na jednom od prvih mjesta istaknuta pojava dra Velimira Deželića sina, koji ovih dana slavi pedesetgodišnji jubilej svoga života. Svima se nama mlađima iz doba prije svjetskog rata ucijepio u pamet njegov karakteristični profil, kako kao urednik đačkog lista »Krijes« sjedi s perom za uhom, a nesuđeni rukopisi skaču pred njegovim nesmiljenim uredničkim sudom u koš, iz kojega se više nikad ne će iskoprcati. Bog zna, čije sve prve književne nade ne svršiše u tom njegovu košu! A koliko nas je bilo, koji se nismo ni usudili upuštati se u vratolomiju takvih prvih književnih skokova, kojima je dirigirao urednik »Krijesa«. Sam još ni danas ne mogu zaboraviti, kako je slično svršila moja prva fotoamaterska nada u tom istom košu, pa sam pritajivši razočaranje petnaestgodišnjeg dječaka dočekao evo pedesetgodišnji jubilej tadanjeg urednika »Krijesa«, da mu se potužim . . .

DR VELIMIR DEŽELIĆ SIN (DESNO), koji je ovih dana navršio pedesetu godišnjicu života. Uz njega je kompozitor Dr Božidar Širola, koji je uglazbio Deželićeve dramske tekstove

Kao urednik »Krijesa«, đačkog lista, kakvom se nikad više nije našao premac, jer Deželić sin je prvi put svojim perom, ukusom i cijelim duhom tog lista dao dokaz jake umjetničke individualnosti, koja je kasnije našla izražaj u tako istaknutim umjetničkim djelima.

Kad je prije 15 godina u Zagrebu priređeno prikazivanje stare dubrovačke glume »Žrtva Abrahamova«, koju je preradio dr Deželić sin, bilo je to pravo otkrivenje. Misao dra Deželića sina, da se u starim našim skazanjima krije veliko dramatsko blago, koje treba oživjeti, doživjela je »Žrtvom Abrahamovom« pravi triumf. Otada on uzima za jednu od svojih životnih zadaća: obnovu starih hrvatskih dramskih djela, osobito duhovnih. I nije dugo trajalo, pa se pojavio i Marulićev »Pafnucije« u Deželićevoj preradbi, a Hektorovićev »Sveti Lovrinac« čeka na prvu izvedbu, kako ju je dr Deželić priredio. U tom smjeru on stvara i nova djela na polju duhovne drame. Godine 1931. izveden je u Zagrebu na trgu sv. Katarine njegov misterij »Majka Božja od Kamenitih vrata«. Dvije godine iza toga slijedila je duhovna gluma »Na Trškom Vrhu«, izvođena s velikim uspjehom u mnogo navrata pred svetištem Majke Božje kraj Krapine. A godine 1934. evo i Deželićeve pasijske igre »Muka Kristova«, izvedena u zagrebačkom Malom Kazalištu.

Tim svojim djelima postao je dr Deželić sin nesamo obnovitelj naših starih skazanja nego i **prvak u stvaranju nove hrvatske duhovne drame.** To je unijelo njegovo ime na vidno mjesto u našu suvremenu hrvatsku književnost, premda to njegovo djelovanje nije još dovoljno ocijenjeno.

Već u »Abrahamovoj žrtvi« započinje glazbena suradnja dra Božidara Širole u dramskim djelima dra Deželića sina. Ta suradnja biva što dalje to intenzivnija. Nesamo u duhovnim glumama. Deželić stvara libreta za Široline opere. Kad je u studenom 1931. prvi put izvedena Širolina opera »Citara i bubanj«, opći je sud o Deželićevu libretu te opere bio, da je to najbolji libreto, što je ikada kod nas uglazbljen. Godine 1936. dolazi Širolina opera »Grabancijaš«, kojoj je libreto, kako u podnaslovu piše, »ispeljan malo po Titušu Brezovačkom, malo po nekomu drugomu«. Taj netko drugi je dr Velimir Deželić sin, koji je tu eto obnovio jednu staru kajkavsku glumu, kako je to prije činio s dalmatinskima. A ne ćemo dugo čekati i na novo operno djelo, koje Širola stvara na Deželićev libreto,

da opet bude potvrđeno, da je Deželić najbolji hrvatski operni libretista.

Ne surađuje Deželić sa Širolom samo u operama. Već »Abrahamova žrtva« obrađena je i izvođena i kao oratorij. Tim je niknula misao za stvaranje hrvatskih oratorija. I evo 1926. godine doživljuje Širolin oratorij »Sv. Ćiril i Metod« međunarodni triumf na muzičkom festivalu u Frankfurtu. Tekst tog oratorija je od dra Velimira Deželića sina. Iza tog uspjeha došao je poticaj, da se za šezdesetu godišnjicu Društva sv. Jeronima stvori oratorij o sv. Jeronimu. Tako je g. 1929. nastao oratorij »Posljednja pričest sv. Jeronima« na tekst Deželićev s glazbom od Širole. A g. 1931. slijedi od obojice autora svjetovni oratorij »Seljak«, koji do danas čeka na prvu svoju izvedbu. Po tim oratorijima postali su Širola i Deželić prvaci na polju hrvatskog oratorijskog stvaranja.

Kad je oratorij sv. Ćirila i Metoda bio i kod nas i u inozemstvu s tolikim priznanjem primljen, došao je dru Velimiru Deželiću sinu poticaj, da na isti sujet napiše roman. To je i učinio. Tako je Deželić napisao prvi svoj roman »Sofiju odabra« te tim djelom postao uz Narcisa Jenka najbolji hrvatski katolički pisac romana. (To je djelo izašlo dosad i u ukrajinskom i slovenskom prijevodu, a sprema se i češki). Paralelno uz oratorij sv. Jeronima napisao je i roman o tom svecu »Sedam puta udarani«. S ta dva romana postao je Deželić prvak hrvatskoga hagiografskog romana. Zatim se pojavio »Feminist« s drugom vrstom sujeta, a njegov roman »Sitna sreća« pokazuje i sujetom i obradbom Deželićevo stvaranje na polju romana u novom svijetlu.

Dr Velimir Deželić sin istakao se i kao sociolog. Na tom polju djeluje kao izvrstan predavač i pisac. Njegova knjiga »Socijalno pitanje«, što ju je g. 1926. izdalo Društvo sv. Jeronima, uzor je knjige, u kojoj je obrađeno obilje osnovne građe o tom pitanju. Sedam godina kasnije objelodanjuje s drom Stjepanom Bakšićem knjigu »Obnova socijalnog poretka«, a na to nadovezuje malo kasnije brošuru »Crveno selo«. Tim svojim sociološkim spisima dr Deželić zauzima prvenstveno mjesto u hrvatskoj katoličkoj sociološkoj književnosti, osobito što se tiče načina u obradbi građe.

To nije još ni izdaleka sve, što je dr Velimir Deželić sin na književnom te kulturnom polju uopće stvorio.

I u našoj sredini, gdje se, kad se radi o ličnostima, traži veća skromnost nego igdje drugdje, pojava dra Deželića iskače zauzimajući mjesto književnog prvaka. I zato i ovaj njegov životni jubilej znači događaj, koji će nesamo uobičajenim čestitanjem nego i radosnim općim priznanjem za sve ono, što je naš jubilarac dosad stvorio, odjeknuti po svim našim stranama sa željom, da dobri Bog blagoslovi i njegovo buduće stvaranje na čast hrvatske katoličke kulture.

SVEVIŠNJI, JAKOSTI PODAJ!

DRU VELIMIRU DEŽELIĆU SINU U ZNAK DUBOKOG POŠTOVANJA PRIGODOM PROSLAVE 50-GODIŠNJICE ŽIVOTA

Spjevao Aleksandar Kokić

Žuboreć potoci plahi u sjeni stoljetnih šuma
u krilo mekano jure beskrajnih zelenih polja,
da se o kamen čvrsti uz bučnu lomljavu pada
mlazovi razbiju vode u tisuće srebrnih kapi.

Žuboreć potoci glasni pjesmu skladaju tužnu
o zemlji prekritoj slavom, prirodnih krasota punoj,
o zemlji, gdje živi narod bogat ljepotom duše,
gdje prošlost, sadašnjost Krista znakom su vezane križa,
narod velikih ljudi, kojih je zastrta slava,
zaboravljeni napori pređâ...

Valovi Jadrana plavog, ko sita nemirna ždrebad,
sred bijele se propinju pjene, o sivo stijenje se lome
i pjesmu žalosnu šume: prašina nemara eto
zastire ljepote zemlje... i narod ostavlja svoje,
da tuđe nevrijedno primi...

I gle: ruka se podigla smjela, da smiri valovlja buku,
ruka se podigla snažna: zavjese s prošlosti diže,
pred očima našim se slike minulih kazuju dana
u svježoj, novoj ljepoti duša se opaja mlada
krasotom skazanja starih, gdje ljubav puna je vjere;
pred nama Abraham sijedi, sinovske vjernosti primjer,
Svevišnjem prinaša žrtvu.

Misterij »Trškoga Vrha« nosi nas danima prošlim,
gdje Gospa načinom vidnim hrvatskom pomaže rodu;
I dobra »Majčica Božja s Kamenitih vrata« nam zbori
o vatri ljubavi nježne staroga Zagreba grada
Djevici, koja nam dade Sina, da jakosti poda
i vjere klonulom puku;
a život Ćirila svetog uči nas ljubavi toploj,
vjernosti pećini Petra.

I gle: ruka se podigla smjela: zavjese nemara diže,
da svijetu ljepote mnoge bogatstva narodne duše
prikaže istinskim svijetlom.
Pred našim očima eto divne se redaju slike:
božićne radosti prizor, ivanjskih kresova čari,
Svijećnice blagdansko svijetlo, žetvenih pjesama zanos,
kolede hrvatskog puka...

Izvore vječne Dobrote, Svesilni, jakosti podaj
toj ruci smjeloj, da dugo zlatnim nam svijetli perom!
Svečaru našem daj, da:
životnim stazama mira, ljubavi cvjetaju ruže,
još mnogo i mnogo ljeta ljepota njegove duše
neka nas malene vodi
k Izvoru vječnih ljepota...

Izvorna novela

GOSPODSKA SLUŽBA

Napisao dr Velimir Deželić, sin

Ova novela našega odličnog saradnika jubilarca Dra V. Deželića, sina, objavljena je u I. godištu književnog almanaha »Selo i grad« za g. 1928/9. Almanahu je urednik prof. Petar Grgec. Sva izašla godišta mogu se dobiti kod Društva sv. Jeronima uz cijenu po 20 Din. Novela »Gospodska služba« ide po sadržaju među književnikova belestristička djela, koja obrađuju socijalne probleme savremenog života, za razliku od većine njegovih djela, koja iznose događaje prošlih vremena.

Svakoga je poslijepodneva udovica Sužnjevićeva majka dočekivala dječaka, koji bi donosio službene »Narodne Novine« njezinu gospodinu podstanaru. Uzimala je novine iz ruku raznositelja još na stubištu pa se požurila u kuhinju, rasprostrla ih pomno na bijeli stol obrisavši ga čisto uvijek prije modrom pregačom. Onda je među namještenjima tražila ime svoga sina i po dva i po tri puta pročitala imena svih namještenih. Napokon je složila novine točno po rubovima, da se ne opazi, kako ih je netko rasklapao, i tiho ih odnijela u limeni listovni ormarić na podstanarevim vratima šapćući u sebi kao da moli:

»Sutra će biti, dadne li dobri Bog, sutra!«

Kada bi joj sin malo iza toga znao reći, da ide u Gradsku Čitaonicu vidjeti »Narodne Novine«, nije mu se odala... možda od stida, a možda i u djetinjastoj nadi, da će — mlade oči naći, što stare nijesu našle. — Govorila bi tek tješeći sina unaprijed:

»Ne će to još doći. Sjećam se ja, kako su dugo naša gospoda podstanari čekali. Ne ide to tako brzo.«

Konačno je nakon dva i po mjeseca među mnogim imenima novo namještenih u »Narodnim Novinama« bilo natiskano ime: Dr Stjepan Sužnjević, svršeni pravnik. — Našla je to majka, pogledala dobro i ponovno, i zaista je pisalo: — Dr Stjepan Sužnjević, svršeni pravnik, imenuje se besplatnim perovodnim vježbenikom. — S rasklopljenim je novinama potrčala preko hodnika u sobu povlačeći papuče i cupkajući njima. Svijetlih se očiju, a drhtavim glasom bezazleno našalila:

»Čestitam gospodinu perovođi! Čestitam!«

Mladić nije odmah shvatio, ali kada mu je mati pružila novine, on se nasmiješio zagledavši »svoj« redak u mnoštvu redaka.

Majka je gledala sina, kao da nešto čeka, tada se nečemu dosjetila, izašla je i onako se neuređena i u suknenim papučama požurila niza stube i preko ulice u susjednu trafiku. Kupila je današnji broj »Narodnih Novina« i protumačila trgovkinji:

»Unutra je imenovanje moga sina doktora. On je namješten kod visoke vlade, i još k tome u samom Zagrebu.«

Tri dana iza vijesti u novinama dobio je Sužnjević preko gradskog poglavarstva uputu, gdje će nastupiti mjesto i položiti službenu

ZAKLJUČNI PRIZOR (HIMNA MAJCI BOŽJOJ) IZ ZAGREBAČKOG MISTERIJA „MAJKA BOŽJA OD KAMENITIH VRATA", KOJI JE NAPISAO DR VELIMIR DEŽELIĆ SIN, A UGLAZBIO DR BOŽIDAR ŠIROLA

Misterij se prikazivao pred zagrebačkom crkvom sv. Katarine 31. svibnja 1931. prigodom dvjestogodišnjeg jubileja Majke Božje od Kamenitih vrata *Foto Firš*

prisegu. Majka mu se požurila i u gospodina podstanara pozajmila salonski kaput. Produljila je podstanareve rukave i pažljivo uglačala bivše rubove preko vlažne krpe.

Sutradan je majka ustala vrlo rano, zapravo bez ikakva razloga, a podranio je i mladić. Obukao se i beskonačno dugo čekao, kada li će se kazaljke na uri pomaknuti na jedanaesti sat. U jedanaest i pô naime imao je doći k svome budućem pretpostavljenome. Sužnjević je bezbroj puta prošao sobom, koracao je crvenom bordurom priprostoga saga, sjedao za stol, pa na kanape, čitao novine, rasklapao knjige, a sveudilj je držao u ruci svoj niklasti sat i otvarao ga i prinosio k uhu, da čuje, nije li stao. Napokon je uzeo šešir, navukao zimski kaput i doviknuo majci u kuhinju:

»Idem. Ljubim ruku!«

Majka je brzo otrla vlažne ruke u modru pregaču i izašla pred sina, ali on je već otišao u zimu i susnježicu.

»Nijesam smjela biti u kuhinji. Morala sam ga ispratiti onako kao onda, kada bi mu stavljala na čelo krst i poljubila ga, jer je prvi puta polazio u školu, na svetu pričest, u gimnaziju, na potvrdu...«

Pošla je k prozoru i ne znajući radi čega zaklonila se za zavjesu i sakrivena provirivala za svojim sinom.

Sužnjević se zaista ogledao na prozor, ali majke iza zavjesa nije mogao vidjeti. Turio je ruke duboko u džepove i življe zagazio bljuzgavim prljavim snijegom, što je nadebelo ležao gradskim pločnikom kao gadna sluzava hladetina.

Došao je u stari Gornji Grad, do zgrade sivih, trošnih stijena. Ušao je kroz tamnu vežu u dvorište, koje je bilo nalik na dvorišta nekadanjih samostana, tek što se zidinama nije propinjao ni bršljan ni loza, već su zidine bile nage i ranjave, krvavo-crvene cigle virile su kroz raspuklu žbuku. Izlizanim se, izjedenim stubama popeo do prvoga sprata i ušao u dugački hodnik. Prašno-sive su daske stenjale pod njegovim koracima, pa je počeo hodati lagano i na prstima. Čitao je imena i naslove s limenih pločica na vratima i tražio vrata svoga predstojnika. Iza trećih ili četvrtih vrata čuo je nenadani štropot, pa je osjetio, kako bi se prepao, da je tkogod iznutra rastvorio vrata i opazio, kako se on ovuda šulja. Sigurno bi protrnuo i mahnuo rukom, i oni bi se onda smijali, rugali bi mu se, ili bi čak mislili, da on prisluškuje i da je došao po kakvom zlu poslu, kada se straši. Neugodna mu je bila ta pomisao i želio je, da nitko ne izađe, sve dok on ne dođe do pravih vrata... Nego želja mu se ne ispuni, jer se odnekuda pojavio čovjek u izlizanom kaputu sa snopom aktova pod rukom. Išao je prema Sužnjeviću i gledao ga malim sivim očima kao glavicama gumbašnica.

»Oprostite,« morao je upitati mladić, »gdje je ovdje soba predstojnika ureda?«

»Što želite od vele možnoga?« priupitao je službenoizvjedljivo čovjek.

»Ja sam novoimenovani vježbenik dr Stjepan Sužnjević.«

»A, čast mi je, sluga pokoran. Moje je ime Jakob Ferkić.«

Sužnjević je Ferkiću pružio ruku, a on ga je sve držeći mu ruku odveo za jedan ugao u uski polumračni hodnik. Tu je prigušeno, povjerljivo i na dušak izgovorio:

»Bit ćete dodijeljeni referentu Ogrizeku. Nije zla srca, ali trpi na želucu. Nego kada prigovara, mora čovjek samo misliti svoje, pa sluga pokoran... Izvolite malo pričekati. Vele možni će me zvati radi vas, pa nije zgodno, da me nema, makar sam i službeno odsutan. Samo malo, molim. Svucite zimski kaput, pa ga objesite tu na čavao. Ne možete ovako pred vele možnoga. Samo malo molim. Sluga pokoran.«

Ferkić se izgubio. Sužnjević je skinuo zimski kaput, objesio ga na čavao i stao uza zaleđeni prozor, kroz koji je tek naslućivao obrise dvorišta. Sasvim se zabavio nekim mislima i na zaprašenu je dasku pred prozorom zapisao svoje ime, a kada je opazio potpis, zastidio se i stao svim prstima crtati prašinom krivulje, da sakrije slova. Uprljao je prste, malo ih otro u nutrinu džepa od hlača i dosjetio se, da mora obući rukavice, pa ih je navukao te mukom zakopčao, jer su bile nove. Na rukavima salonskoga kaputa prst i po od ruba bili su svjetliji koluti, koje su u crno sukno uglodale manšete. Majka je produljivši rukave podstanareva kaputa čistila te kolute vodom i benzinom, ali su se oni svejedno jasno zapažali. Sužnjević je nekoliko puta mahnuo rukom, kao da hoće otresti te narukvice s rukava, pa se tada počeo ljutiti na taj tuđi kaput i na sebe sama i na svoju majku.

»Toga mi nije trebala učiniti. Nije me trebala slati ovamo u tuđem kaputu. Ona je uopće tako čudna. Mučila se s podstanarima, onu očevu prištednju potrošila je do posljednjeg novčića na moje školovanje. Dobro, lijepo, ali zar je morala na sam dan moje promocije, na taj »moj najsvečaniji dan«, odmah govoriti o mojoj službi? Nije li se bar taj jedan jedini dan mogla radovati sa mnom, a istom sutradan govoriti mi o namještenju. Da, ali ona se ne zna veseliti. Uvijek je ona ozbiljna, šutljiva i povučena. Pomalo je ona materijalistkinja. Kada sam htio instrukcijama zarađivati novaca, rekla mi je, da ne »kalkuliram« dobro. — Slab sam, pa bi se mogao razboljeti i potrošiti na lijekove više nego što bih zaradio. Najunosnije je, rekla je, da sve dok ne svršim, učim koliko god više mogu. — I otkuda majci ta riječ: — kalkil? Napokon ja sam radio znajući, da moram svršiti studij u najkraćem roku, i što sam postajao odrasliji, sve su mi ljepše bivale svjedodžbe. Ali majci se pričinjalo jasno samo po sebi, da sam ja odlikaš. Nigda mi nije rekla ni riječi pohvale. Nigda!«

Ferkić se vratio i pokazao jedna vrata:

»Tamo su vele možni!« onda je plaho dometnuo: »A kako je ono vaše vrijedno ime?«

»Stjepan Sužnjević.«

»Da, da! Dr Stjepan Sužnjević, Sužnjević.«

Ferkić je ponavljao to ime i došuljao se do vratiju vele možnoga, savio hrptenicu, prinesao uho sve do ključanice, pa je bio nalik na neku ptičurinu ili fijakersko kljuse.

»Šuška!« šapnu Ferkić, »pokucajte samo i uđite. Vele možni ne veli nikome: — Naprijed! — Dr Stjepan, Stjepan . . .«

»Sužnjević.«

»Aha! Sužnjević, Sužnjević . . . Hvala! Sluga pokoran.«

Ferkić je otišao u sobu, nad kojom je nezgrapnim slovima bilo zapisano »Urudžbeni Zapisnik«, a Sužnjević je pokucao i ušao.

Vele možni je sjedio za pisaćim stolom i pisao debelim držalom od pluta. Bio je pomno obučen, glatko obrijan i vrlo pomno počešljan. Sužnjević je zapazio zapravo samo to, da je neobično čist opran. Pisao je nepomično, i Sužnjević je čekajući pomislio, da bi bilo dobro, kad bi malo zakašljao ili strugnuo nogom, kao u sitničariji, ako nema nikoga u dućanu, ili još bolje: da izađe, pa da još jednom zakuca te ponovno uđe . . . ili da uopće ode i dođe tek sutra.

Vele možni je ustao, pošao do ormara, izvadio još neke spise, ponovno sjeo, rasklopio crvenu limenu škatulju, izvadio iz nje štampilju, pa je tisnuo na dno spisa i uz pečat se potpisao. Napokon je osušio potpise sušilom, složio papire i položio ih na lijevi rub stola. Tek tada je podigao pogled i spremajući štampilju u kutiju upitao:

»Izvolite?«

»Ja sam dr Stjepan Sužnjević, novoimenovani . . .«

»Hm? Sužnjević . . . ovamo je imao doći neki Oršić, a ne vi.«

— — — — — — — — — — — — — — — — —

»Ferkić!« viknuo je vele možni i pritisnuo puce električnoga zvona na svom stolu.

Ferkić se smjesta pojavio.

»Nađite spis novoimenovanoga besplatnog perovodnog vježbenika.«

»Dra Stjepana Sužnjevića,« dopunio je Ferkić, a vele možni je dobrohotno opazio:

»Upamtili ste ime?«

»Jesam, vele možni!« smiješio se čovječac i radovao se mrvici dobre riječi, koju je sam svojim lukavstvom izmamio.

Vele možni je nastavio jednako nehajno kao i prije:

»Dakle, gospodine,« ime Sužnjević je zaboravio, pa je promrsio kroz zube, »doktore, vi ćete biti dodijeljeni referentu Ogrizeku. Kod njega ćete moći mnogo naučiti, budete li nastojali.«

Zastao je i čekao, dok Ferkić donese spis. Sužnjević je osjećao, kako ga vele možni motri, i nehotice je opet mahnuo rukom, kao da hoće otresti one kolute s rukava uzajmljenog salonskoga kaputa. Mudrovao je:

»Svi su lošije odjeveni ljudi nekud manje smjeli, manje odvažni, a više bojažljivi i pokorniji od onih dobro obučenih. Oni pomno pokrpljeni, očišćeni i iščetkani pomišljaju valjda bez prestanka, kako bi im sad na mogao popustiti koji šav, kako bi mogla proprhnuti izlizana tkanina, proviriti podstava ili rukav košulje kroz prnjavi lakat . . .«

Kada se vratio Ferkić sa spisom, nastavio je vele možni:

»Zapriseći ću vas. Svucite rukavicu i dignite tri prsta!«

Ferkić je već upalio svijeće, kojima je stijenj bio zasmoljen pečatnim voskom, pa je plamen drhturio, pucketao i vonjao. Sa nezgrapne crne knjige čitao je vele možni komade rečenica službene zakletve, koje je Sužnjević jednako na obroke ponavljao misleći uza to na svoje, prašinom uprljane prste i na one krivulje, što ih je malo prije pravio na daski pred zaleđenim prozorom na hodniku.

»Tako!« završio je vele možni i nekako usput pružio toplu njegovanu ruku, koju je besplatni vježbenik dirnuo svojom studenom i beskrvnom rukom.

»Ferkić će vam dati neke tiskanice, koje treba da ispunite,« izrekao je vele možni Sužnjeviću idući k umivaoniku, a Ferkiću je naložio tek nešto grubljim glasom: »Odvedite gospodina dolje referentu Ogrizeku.«

Sužnjević se i Ferkić poklonili i pošli.

»Ovamo će vas smjestiti,« tumačio je Ferkić Sužnjeviću, kada su došli pred vrata, na kojima su bile dvije limene pločice s natpisima: — Dr M. Ogrizek i — Ivan Malnarić —, a podno tih ploča nalazile su se čavlićima pričvršćene posjetnice — Koste Ljubanovića — i — dra Žige Samića.

»Petorica ćete biti u sobi. Peć dobro grije, a ljeti je opet hladovina, jer je soba sa sjevera i zidovi su kameni!« dodao je Ferkić k prvom razlaganju i prije no što su unišli.

Soba je imala debele zidine, malene prozore duboko u zidovima, a strop joj je bio sa svedenim boltama.

»Takve bi sobe mogle biti tako prijatne,« mislio je Sužnjević, »da su tu one zelene meka-

VESELI PRIZOR IZ ZAGREBAČKOG MISTERIJA „MAJKA BOŽJA OD KAMENITIH VRATA“ OD DRA VELIMIRA DEŽELIĆA, SINA
Modlaričini djetići i Preceptor Škvorc
Foto Firšt

ne stolice oko okrugla ulaštena stola, pa starinski ormari puni boca ukuhana voća, police s bezbrojnim dragim sitnicama i stara ura, što izbija svaki četvrt sata, a svaki sat odsvira sama od sebe tihi menuet. Takve sobe mirišu onda metvicom, žalfijom, lavendama i majčinom dušicom i pune su duše i srca i brižnosti domaćinske... A ovdje su evo neki smeđi uprljani stolovi, rasklimane stolice svih vrsta, neoličene police, kupovi spisa i mogile papira, pljuvačnice, zadah prašine, klajštra i rpe poluugašenih čikova.«

»Molim, poglaviti, ovo je nova sila, dr Stjepan Sužnjević,« poklonio se Ferkić čovjeku duboko sagnutom nad jednim stolom ili zapravo uglatoj glavi, koja je bila tako narijetko obrasla bezbojnom kosom, da se činila sasvim ćelavom.

»Dr Ogrizek,« rekao je poglaviti pruživši preko stola ruku besplatnom perovodnom vježbeniku, i odmah je upitao: »Jeste li već gdjegod služili?«

»Nijesam.«

»Ni kod odvjetnika, ili bar u statističkom uredu kao đak?«

»Ne, nijesam!«

»Dakle opet početnik,« mrgodio se dr Ogrizek. »Vi ste ljetos već treći, a onda, kada vas čovjek malo uvježba, odete. To je samo gubitak vremena, a posla je preko glave... Međutim, trebat ćete naučiti nekoliko obrazaca, paragrafa i naredaba, sve je to na isti kalup i šablonu. Dr Samić će vas uputiti u posao. Danas pregledavajte malo spise, da vidite način rješavanja, a sutra ću vam onda dati neke lakše stvari... Sada se možete predstaviti ostaloj gospodi.«

Sužnjević je zaredao oko stolova i svagdje ponavljao svoje ime, a za uzvrat mu pružiše ruku i rekoše, kako se zovu.

Ferkić je u to vrijeme jakim, crnim noktima vadio čavliće širokih glava, kojima je bio pričvršćen arak debelog sivkastog papira na prljavu i brazgotinastu jelovu ploču stola tik uz vrata. Papir je bio pun mrlja, tinte, išaran razmazanim bilješkama crnom, modrom i crvenom olovkom i zablaćen znojem ruku.

»Usvinjio ga je vaš predšasnik,« gunđao je Ferkić Sužnjeviću preokrenuvši podlogu na naopaku, hrapaviju stranu, na kojoj su se vidjele samo one najkrupnije mrlje, što ih je papir upio, pa su probile skroz naskroz. Sužnjević je također počeo ubadati čavliće, da učvrsti papir, a Ferkić je odmah prestao, otišao i donio tintarnicu i tiskanice.

Sužnjević je sjeo, uzeo ono manje uprljano držalo, umočio pero u poluzgrušeno crnilo kroz krnjavi grljak staklenke. Ispunjao je »Osobnik« navodeći o sebi, da se zove dr Stjepan Sužnjević, da je u 25. godini života, rođen i zavičajan u Zagrebu, tjelesno i duševno zdrav, neporočan i neoženjen. Ispit je zrelosti načinio odlično, a jednako i sve ispite i rigoroze na sveučilištu. Otac mu je bio odvjetnik, ali je mlad umro. Majka udovica... Sve je to Sužnjević zapisivao u tiskanice sitnim, ženskim pismenima, uspravnim i tankim pismom s nekim nestalnim kovrčicama.

Vrata su se ureda često rastvarala. Sada bi uletio netko brz i siguran, pošao ravno k ovom ili onom stolu, rekao nešto, bacio spis i otišao. Onda bi opet ušao tko u kabanici sa šeširom u ruci, plaho i nesigurno, pa bi Sužnjević osjećao, kako taj traži baš u njega, jer je uz vrata prvi na dohvat, da mu nešto protumači, da ga uputi, a Sužnjević nije još znao ničega. I bilo mu je neugodno, zato se udubao u pisanje i nije podizao pogleda.

Kada je po drugi put[illegible]ve isto u drugi »Osobnik«, obuze ga [illegible]i bezrazložna prijatnost. Sjetio se, kako je bio gimnazijalac, pa je početkom školske godine dobivao nove knjige; umotao ih u čisti modri papir, napisao naslove, sašio zadaćnice, poslagao u kakvu kutijicu svijetla pera, zašiljio olovke, nacrtao »Raspored sati« sve od šest sati ujutro do deset naveče. Uz »Raspored sati« postavio bi maleni kip Isusa Djeteta... — A sada se počinje novi obrok života! — Trebao bi ipak neki ceremonijal, neki cehovski običaj, koji bi nas uvodio u nove obroke života. U gimnaziji je to bio Veni sancte Spiritus... Ali mi smo svojim cinizmom uništili sve. Umjesto kićena ruha obukli smo ljude u sivo, oljuštili smo s domova ukrase, sa života blagdanske običaje, s duša životnu radost...

»Vi!!« prekinu mu misli i mir uredske sobe reski poziv.

Sužnjević je pogledao i sukobio se s oštrim pogledom malih crnih očiju niska koštunjava čovjeka s čupercima kose uz uši.

»Da, vi!« ponovi ovaj glasom aktivna oficira na vježbalištu. »Ili mislite li zar, da ću se ja doći predstaviti mladom gospodinu?«

Sužnjević se silno smete, zažari i suviše ponizno promuca:

»Oprostite, zaista nijesam opazio, ispunjao sam ‚Osobnike'...«

»Do nosa sam vam prošao. Ili zar je ispunjanje ‚Osobnika' za vas toliki duševni rad?«

Sužnjević je požalio svoju poniznost čas prije. Stidio se i ljutio na sama sebe.

»Šta? Recite, kako se zovete?«

»Dr Stjepan Sužnjević,« reče mladić, a onaj, što je vikao, pruži ruku i reče:

»Ivan Malnarić.«

Sužnjević je pošao na svoje mjesto, savio se, zgurio na rasklimanom stolcu, nagnuo se nad stol tisnuvši grud o rub od bola. Otkrenuo se napola od sviju i nije više imao smjelosti da se ogleda, nije se više usudio ni prisluškivati šapat. Sprijeda u mekoj hrskavici, što spaja rebra, a on ju je pritisnuo žestoko na rub stola, osjećao je, kako mu udara srce u prsnom košu. Na plač mu je bilo.

»Ne valja tako!« kušao se tješiti i umiriti. »Nije to ništa. Svemu je tome kriva moja bolesna osjetljivost. To je od lektire, dakle negdje pročitano, neoriginalno, sugerirano, umjetno

ucijepljeno... Ucijepljeno, ali sada raste, živi u meni kao moje sopstveno, kao ja sâm.

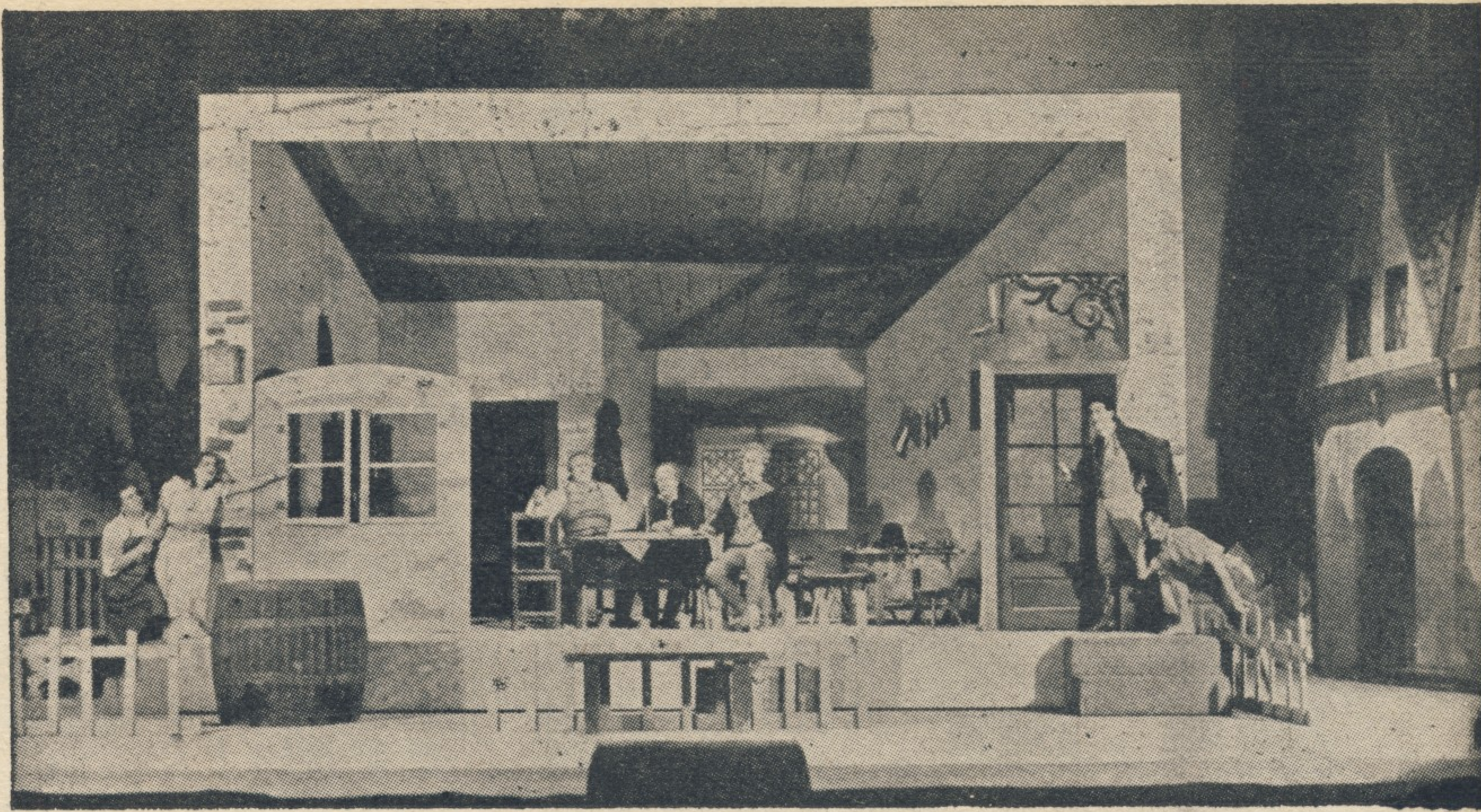
Najvolio bi bio ustati, otići i ostaviti sve ovo, radi čega se školovao dugih šesnaest godina.

Kada su izlazili iz ureda, došapnuo je važno pristav dr Žiga Samić, a iz usta mu se osjećao miris kozjega sira.

»Ja sam vam domahivao rukom, da se javite. Kako nijeste opazili?«

Sužnjević nije odvratio ništa. Upitao je: »Molim, u kol[illegible]ti iza podne počinje uredovanje?«

Ovako je dr Stjepan Sužnjević počeo služiti gospodsku službu.

SLIKA IZ PRVOG PRIZORA DEŽELIĆ-ŠIROLINE OPERE „GRABANCIJAŠ“, KOJA SE PRVI PUT PRIKAZIVALA U ZAGREBAČKOM KAZALIŠTU U MJESECU RUJNU G. 1936.

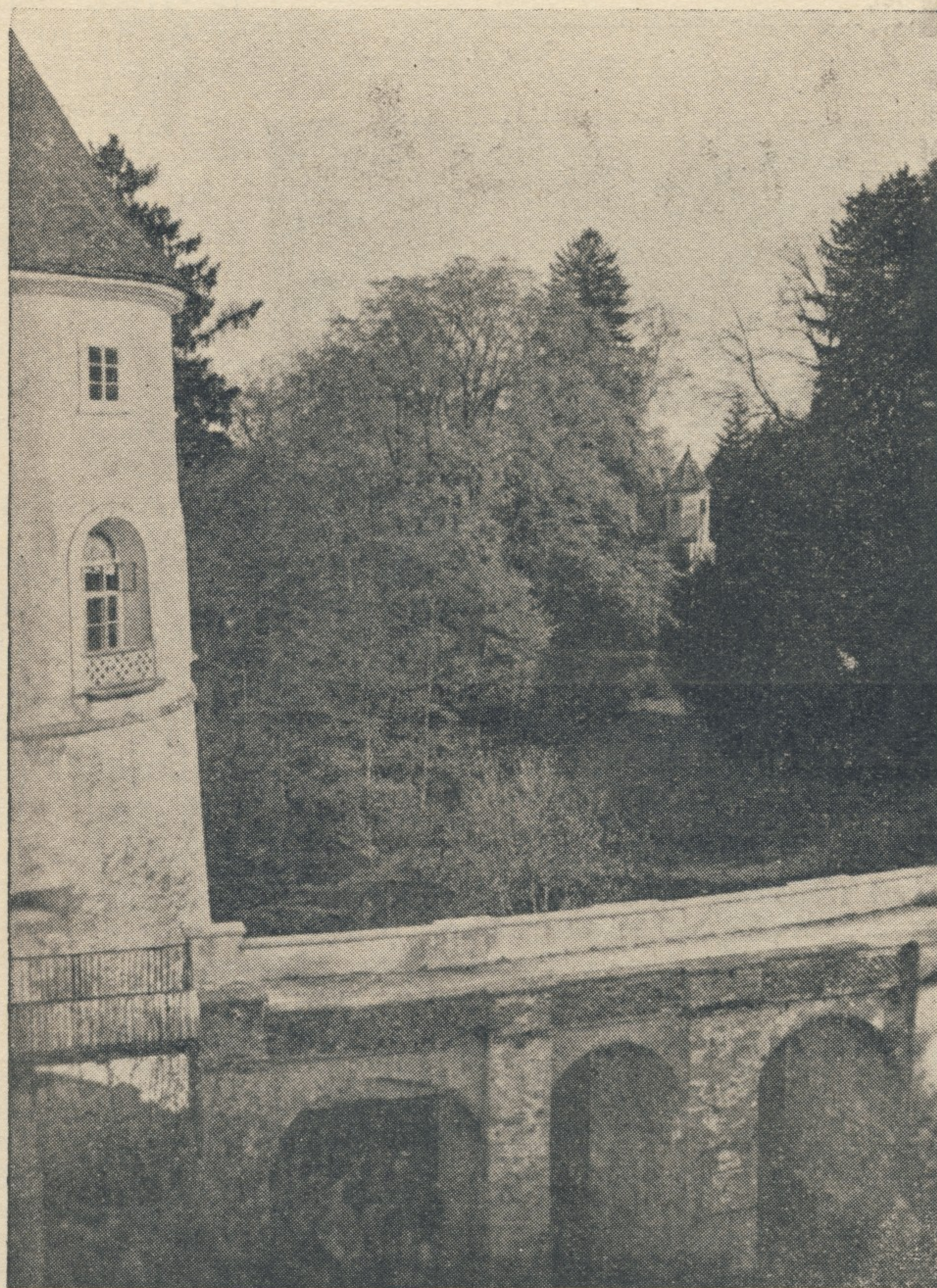
LJETOVALIŠTE HRVATSKIH KATOLIČKIH ĐAKA U MOKRICAMA

Već dulje vremena osjećala se potreba, da se hrvatskim katoličkim đacima osigura zgodno ljetovalište. S radošću se može javiti hrvatskim katoličkim roditeljima, da je takvo ljetovalište ostvareno i to u Mokricama u Sloveniji.

Mokrice su sada dobro Zagrebačkog Nadbiskupskog Sjemeništa, a prije su bile vlasništvo grofova von Gagern. To je historijski grad, podno kojega se bio boj između hrvatskih seljaka i velikaša; grad, koji je Šenoa opisao u svojim romanima, a isto tako i njemačka književnica W. von Gagern u romanu iz života hrvatskih seljaka iz okolice Samobora »Das Volk — Puk«.

Na granici Hrvatske i Slovenije, kod utoka Sutle u Savu, u parku od ariša, cedara, borova, tisâ i platanâ, gdje su toliko voljeli boraviti grofovi, kojima se ne može poreći, da nisu imali smisla za lijepo i udobno, tamo će djeca provesti 30 dana mjeseca srpnja u društvu svojih veselih drugova iz čitave zagrebačke nadbiskupije, organiziranih u društvima hrvatskih katoličkih đaka. Ne samo da će se ugodno odmoriti u kraju, koji tamošnji stanovnici zovu Rajec, tj. rajić, mali raj, nego će se i razonoditi igrama, kupanjem, izletima, logorskim vatrama itd. Uz zdravu i dobru hranu imat će zdravstveni i profesorski nadzor.

Uspomoć nekih odličnih prijatelja uspjelo je, da mjesec-dnevni boravak stoji samo 300 dinara. Boravak može biti i kraći uz 12 dinara dnevno. Primaju se đaci od 1.—8. razreda. Mladi će imati poseban nadzor. Prijave se uz preporuke vlč. gg. katehetâ primaju do 15. lipnja. Sve informacije daje Biskupsko Okružje Katoličke Đačke Omladine. — Zagreb, Palmotićeva 3, polukat.

HISTORIJSKI GRAD MOKRICE: POGLED NA KAPELICU

U njemu će kroz mjesec srpanj biti ljetovalište hrvatskih katoličkih đaka

PREPOROĐENA POPOVAČA

Od turskih vremena pa do danas naša Popovača bijaše bez crkve. U narodu je buktjela želja da do nje opet dođemo. Uspjelo nam je, da je 1935. bio posvećen temelj-kamen.

Kad se zadnji put kroz naše mjesto provezao pokojni nadbiskup Dr Ante Bauer, bilo mu je drago, da smo naumili sagraditi crkvu — ali, kako je u njega bilo uvijek humora, reče: »Ali pazite, da ne bi ostalo samo kod temeljnoga kamena, kako sam već imao prilike doživjeti!«

No naša je crkvica porasla! Izrasla je, hvala Bogu, brže, nego se moglo i slutiti! I sad na prošlu Cvjetnicu obavio je sam preuzvišeni gospodin nadbiskup Dr Alojzije Stepinac blagoslov crkve. Crkva nosi ime njegovog imenjaka Sv. Alojzija. Nadbiskup je posvetio temeljni kamen, on joj je i pokrovitelj.

Crkva je sagrađena iz lijepoga granitnog kamena naše Moslavačke planine, u starohrvatskom stilu. Lijepa je, mezimče cijeloga sela! Nije bilo kuće, koja svoj obol dragovoljno za nju nije dala. Darovaše za nju i »kapom i šakom«, kako je ko mogao. Jednom riječi — sazidana je žuljevima cijeloga sela!

Kitili su je i redi svi — mladi i stari, samo da je dostojnije za Uskrs urede!

NOVA CRKVA U POVOVAČI sagrađena je iz granita. Crkva se veoma svidjela preuzv. g. nadbiskupu dru A. Stepincu, te je nazvao malom katedralom

Foto: P. J Gold

To vrijedi za sve domaće, za kojima nisu zaostajali ni stranci. Tako je na pr. direktor francuske šumske industrije g. Banderier išao u svemu na ruku, te je prevoz materijala za gradnju crkve bio olakšan i pojeftinjen.

Naša Moslavina je preporođena. Sada tek osjećamo, koliko smo potrebovali crkvu, ali i župu sa svećenikom, što nam je preuzvišeni Pokrovitelj i obećao. Kada to bude ostvareno, naše će veselje biti veće i potpunije.

Jest, imali smo krasan Uskrs! Svi, koji smo ga zdravi dočekali u našoj mladoj crkvi, u našim srcima — u našim domovima a i oni, koje je bolesne Krist pohodio na krevetu. Nezaboravni su časovi, koji su doživjeli davno očekivanu želju naših staraca, da mogu u svojem mjestu vidjeti službu Božju. Salezijanac veleč. g. I. Perovšek je požrtvovno mnoge od njih, koji su ležali kod kuće, posjetio doma i pričestio. Tako je bilo i s bolesnicima u našem mjestu. I nehotice je čovjeku pred oči dolazila slika prvih kršćanskih vremena, kad su ljudi s tolikom željom i pobožnošću tražili Kruh jakih. Ili je podsjećalo na prizore iz misijskih krajeva, o kojima često čitamo. A ipak je sve to u srcu naše Hrvatske bilo teško povjerovati. Sada smo izliječili i tu svoju sramotu, doskočili potrebi, koja će ujedno s potpunim uređenjem župe biti zadovoljena.

Zorka Sever

POPOVČANI POZDRAVLJAJU NADBISKUPA DRA A. STEPINCA I POKAZUJU MU SVOJU GOTOVU CRKVICU. — Na gluhu nedjelju o. g. nadbiskup dr Stepinac svratio se s posvete zvonova iz Kutine u Popovaču i tom zgodom obećao doći blagosloviti novu popovačku crkvu, što je na cvjetnicu i učinio.

Foto Živko Antonić

Slika lijevo:

POGLAVARI I PITOMCI OMLADINSKOG DOMA SALEZIJANACA U ZAGREBU NA KNEŽIJI U ŠK. GOD. 1937-8.

U omladinskom Domu Salezijanaca u Zagrebu odgajaju se djeca, da postanu svećenici salezijanci, te će se i ove godine primiti lijep broj novih pitomaca. Molbe za prijem i upiti šalju se na Omladinski Dom Salezijanaca, Zagreb, Omiška ul. 2.

Izvorni roman „Obitelji“

SITNA SREĆA

VESELA PRIČA O MALOME ČOVJEKU OVELIKOGA GRADA — NAPISAO DR VELIMIR DEŽELIĆ, SIN

(Nastavak)

JAMAC

Dok u kuhinji veselo cvrče domaće kobasice i još veselije čereću Anica i njezina kuma — u sobi kum Đuka i Milko razgovaraju ozbiljno i važno.

Pregledali su troškovnik i odlučili: da se kućica na Dugom Izbrešku gradi čim mine smrzavica i prestanu aprilske kiše. Jer je šteta trošiti na stanarinu, umjesto da se novac što prije ulaže u gradnju.

U gotovo pola godine (do svibnja) Milko će i Anica još nešto malo prištedjeti. Svega prema troškovniku ne treba odmah izvesti (dvostruki se prozori mogu nabaviti tek pred narednu zimu; ličenje se može odgoditi; potkrovlje ostaje neizgrađeno). Ipak će trebati gotovine petnaest tisuća dinara.

Ispod kuhinjskih vrata krade se u sobu krepki miris kiselog zelja i pečenih kobasica, i čuje se ženski smijeh.

Muškarci govore o z a j m u. Dobit će ga od Tipografske zadruge na mjenicu uz 9%. Kum je Đuka u ravnateljstvu, a bit će i prvi jamac.

Ali: potrebna su d v a jamca!

Da za to zamole kancelistu Vanića?

On je drugi svjedok kod kupoprodaje zemljišta — ali drugo je biti svjedok, a drugo jamac!

Ako bi Vanić stisnuvši srce i pristao, prevrtao bi se od brige po krevetu, da bi ga gospoja Vanićka morala probuditi mnoge noći opominjući ga: neka joj ne dere plahte.

Ali tko da bude drugi jamac?

Zaista je čudno i žalosno, kako čovjek u velikom gradu među tisućama stanovnika, živi osamljen.

Kuhinjska se vrata rastvaraju širom.

Anica unosi dugački tanjur krvavica i jetrenki, a kuma iza nje u jednoj ruci zdjelu kupusa, u drugoj tanjur krumpira.

Obje su žene zajapurene. Kuma debeljušna i masna lica, kao da je pudrovaču zamijenila kobasicom. Anica lijepo rumena i sa sjajem u očima, jer joj je kuma vani rekla nešto vrlo veselo i lijepo.

S pogleda na ta lica i kobasice mora se i najzabrinutiji nevoljnik udobrovoljiti i razveseliti.

»Samo, Bože, zdravlje, da ove darove po darežljivosti Tvojoj možemo uživati!«

I uživaju ih.

Poklopili su se nad tanjure, da zaboravljaju pohvaliti kobasice i kumu, koja ih je pravila i donijela.

Zato kuma sama pita:

»Šta velite? Prija li vam?«

Kum Đuka prvi odgovara svojoj ženi:

»Gutamo bez riječi! To je najbolja hvala!«

»Ja sam čak zaboravio misliti na jamca!« dodaje Milko.

»Kakvog jamca?« pita Anica.

»Drugoga! . . . jer trebamo dva potpisa na mjenicu za naš zajam . . . Kum Đuka je dobar i sam je obrekao prvi jamčiti. A jamčiti nije što i svjedočiti, pa mi je teško tražiti to od Vanića, ili koga drugoga.«

Anica se dovoljno ne zabrinjuje za drugog jamca. Važnije joj je, da Milko natoči u čaše vino.

TONA

KRČMARICA LUCE

FILIP

LUKA „MUDRI“

lica iz Deželić-Široline opere „Citara i bubanj“, koja se prvi put prikazivala s velikim uspjehom u zagrebačkom kazalištu u studenom g. 1930. Sadržaj opere uzet je iz narodnog života u Senju, a i ove tipove je nacrtala odlična hrvatska grafičarka Primorka Zdenka Peksidr-Srića

Po masnom jelu svatko je žedan, pa se rado kuca s kratkim pozdravom: — Dobro nam došli! — i: Bolje našli!

I još se uz jelo ne stizava razgovarati.

Onda Anica odlazi u kuhinju i na velikom okruglom tanjuru unosi fanjke naslagane kao triješće i posute sipkim šećerom kao injem.

Kum Đuka udiše duboko, da omjeri koliko mu još uzduha stane povrh puna želuca.

Milko govori kao da glasno misli:

»Da umolimo Pavlina?«

»Šta?« pita Anica.

»Da bude drugi jamac!«

»Tko vam je Pavlin?« hoće da zna kuma.

»Sustanar iz prizemlja lijevo... Stalni je državni namještenik: željezničar. I dijelak očevine ima na selu... Prodao bi je i također sagradio sebi kućicu, veli, da ga mnogo ne premještaju po potrebi službe.«

»Zovnimo ga gore!« predlaže kum Đuka: »Zgodnije je s čovjekom razgovarati, kad ima štogod prigristi i gucnuti.«

Milko odlazi po Pavlina.

I za čas se vraća s čovjekom u staroj željezničarskoj bluzi i papučama, a utrnutom lulom u džepu.

Pavlin je po ručku na stubištu pušio i popušio.

Kad vidi, da su kod Milka »gosti«, nešto se smeo.

I Milko i Anica su smeteni.

Zato kumovi svojskije prijanjaju uz b u d u ć e g j a m c a.

Kuma donosi čisti tanjur i sama meće na nj kobasice, nudeći:

»Ne zamjerite, gospodine (prečula sam ime), ako vam nudim kobasice. Sama sam ih svojim rukama pripremila, punila, kuhala i pekla.«

Pavlin ne zamjera, prihvaća ponudu i (ma da je po ručku) slasno jede.

Kum Đuka toči mu vino.

Anica želi: »Dobar tek!«

A Milko smišlja: kako li će i kada »zaskočiti« Pavlina, da mu bude drugi jamac. (U kinu je vidio, gdje divlja zvijer zaskakuje na sirotu gazelu pri pojilu.)

Kum Đuka je međutim svijestan, da je on to dužan obaviti u ime Milkovo i Aničino. Tek i on ne će govoriti čovjeku u zalogaj. Čeka dok Pavlin pojede. A to traje dobrano dugo.

Ali s posljednjim zalogajem u ustima Pavlin već počinje s duhovnim razmatranjem:

»Peti od sedam grijeha vreba kao zmija za petom Njezinom. A i najpravedniji pravednik sagriješi sedam puta na dan. I strašna je k r i z a baš radi grešnika sašla u našu suznu dolinu, kao sedam mršavih krava iz sanovnika.«

»Sve po sedam?« učtivo se čudi kuma.

Kum bi htio navrnuti na svoje:

»Ni kriza, niti druga zla ne bi bila tako teška, kad bi čovjek htio lijepo pomoći čovjeku...«

Pavlin razmatra dalje:

»Skupost ili sebičnost drugi je grijeh, ali p r v a je oholost! Gizdavi oholice pojedaju sve jabuke, da budu kao Bog. I oni kao Usud na peći (onakvoj seljačkoj peći, na kojoj se može sjedjeti!) sa željeznim trbuhom i glinenim nogama razbacuju zlatnike ili Judine srebrnjake, i viču: — Kako meni danas, tako vama dovijeka! — To je kriza!«

Kum Đuka pokušava opet na svoje:

»Po Anicu bi i Milka bilo dobro, da im Usud dobavi nešto novaca. Gradili bi proljetos kućicu. Moraju se za vremena pobrinuti...«

Pavlin se ne da odvratiti od svoga:

»Brinemo se mi, i previše se brinemo za tijelo, a premalo za dušu. Ne mislimo mi, da smo drvo s granama, na kojima ptice viju svoja gnijezda. I nijedan vrabac ne će pasti s krova, ako mu to nije suđeno!... Moja žena često jauče: — Joj, joj, šta će biti? Šta? — A ja nju poučim: — Ništa ne će biti, nego šta nam je suđeno! I umrijet ćemo kada izgori sve ulje u našim svjetiljkama. Ni prije ni poslije. Ali tko zna: je li više ulja u tvojoj ili u mojoj čašici? Mi toga ulja ne možemo pridodati, kao što ga zvonar ulijeva u vječnu luč pred glavnim oltarom... Eto, hvala Bogu, porodili smo sedmero djece i petero je od njih već u onom kraju, Božjem raju, gdje

se dušice šeću. Anđelci! A jedna mi je kći pri banovini tipkačica, a sinove sam sretno gurnuo k željeznici, gdje sam i sam. Tu je stalna plaća, doplaci na ženu i djecu, i za starost mirovina. Sirotinjski, ali jest!«

»Pa neka vas sve zajedno Bog poživi!« kuca se Đuka s Pavlinom: »I kada ste ovako zbrinuli sebe i svoje, pomognite i susjedstvu, da sebi osigurate mjestance gore pri svetom Petru.«

Pavlin se rastužuje.

»Slabo će pri svetom Petru biti s nama željezničarima! Mi nemamo ni svetka ni petka. Baš nedjeljama imamo najviše posla s izletničkim vlakovima. A u tim vozovima vozimo najviše grijeha... Slabo smo mi željezničari poučeni o vjerskim dužnostima i oprostima. I čudo je, da se češće ne događa ono od pretprošle nedjelje između 21 i 22 sata u vlaku broj 114.«

I sada Pavlin razrađuje na svoj način i naročitom opširnošću svima poznata novinsku vijest, i odmah nadovezuje sadržaj jutrošnje propovijedi. (Propovjednik bi se začudio, što li je to propovijedao!)

Onda Pavlin vadi svoj željezničarski sat, prepada se, kako je kasno, a on ima noćnu službu, pa bi još malo »pogledao pod kožu« (spavao). I kao da mu je za dušu, brzo se oprašta i žuri.

Ni kumovi se ne snalaze.

Anica su i Milko klonuli već prije.

»Otprhnuo jamac kao vrabac!« kuša se šaliti Đuka. »Jamac dolazi od riječi: j a m a. Svatko se boji, da ne upadne u nju!«

IZNENAĐENJA

Nesanica zbog crne kave; žgaravica po masnom jelu; neimanje drugog jamca — to je Milkov ponedjeljni mamurluk.

A u tiskari je naišao na usplahirenost i uzbuđenje.

Saznalo se, da je noćas jedna ulagačica ove tiskare uhićena zbog skitnje.

»Koja?«

»Koja ne će jutros doći na posao?«

Debeljušni mašinista (kum Đuka) presuđuje i pogađa:

»Zna se, da će nožice u svilenim čarapama odskakutati na vražju stazu... Šteta djevojčice!«

Netko odšaptava: — Šteta! — Netko šuti.

I za čas već tutnje tiskarski strojevi i klepkaju lajnotajpi... kao da u ovoj tiskari nije nigda bilo ulagačice, koja se iza posla iz crne kute i papuča iskukuljila u šarenu lepiricu.

U Milka je taj događaj pojačao mamurnost:

»Ja u svijetu vidim sve ljepše i bolje, nego što je u zbilji... Oduševim se. Zanosim... A onda dođu iznenađenja... Ne će li zar i moj lijepi Dugi Izbrežak biti jednom gorko iznenađenje i razočaranje?... Svojim sam ushitom za nj oduševio Anicu. Ali ja tražim, da i ona vjeruje: kako našem Izbrešku uopće nema zamjerke ni prigovora!... Uvrijedio sam se, što je Anica jednom bezazleno opazila, da bi zgodno bilo, kad bi Izbrežak bio ipak nešto bliže gradu... Zbog te o b j e d e — ja sam potvorio gospoju Vanićku, da ona sve zlo zlobno ucijepi u dušu moje žene...«

Među olovne retke lajnotajpa utiskuju se olovne misli Milkove:

»Odvest ću ženu od Vanića, Kuštreba, Pavlina, od sviju partaja trokatnice i od sviju stanovnika grada — u t i š i n u Dugog Izbreška... Ali nije li ta hvaljena tišina također očajna o s a m a? ... Ja ću, dakako, dolaziti u grad, u tiskaru, među ljude — a za Anicu sam jednostavno riješio, neka se bavi kućanstvom, i neka joj Ženska udruga dade posao kući, pa da veze svoj ručni rad daleko od svakog živog stvora, sate i sate sama u osamljenoj, nijemoj kući. U s a m i c i, u kakve zatvaraju okorjele zločince...«

Naučnik diže iz lajnotajpa stupac izlivenih olovnih redaka, da ga otisne i ponese korekturu.

Milko žali što se ovako ne da odnijeti na ispravak olovna težina, koja je danas nalegla na nj.

»Anica se ne usuđuje preda mnom odati, kako se više ne veseli Dugom Izbrešku. Kako se čak pobojava... Ona možda i ne zna točno što je čeka. Ali ona sluti... I otuda njezino neraspoloženje i zlovolja u posljednje vrijeme.«

(Svršit će se.)

Slika desno:

PRIZOR IZ DEŽELIĆ-ŠIROLINA MISTERIJA „NA TRŠKOM VRHU": ŽETELICE DONOSE VIJENAC

Misterij je prikazivan prvi put na Trškom Vrhu kod Krapine g. 1933. u srpnju, a iza toga se često opetuje s velikim uspjehom

BRIGA ZA S

OVE SE GODINE NAVRŠAVA 30 GODINA HUM

KOLIJEVKA UDRUGE HRVATSKIH UČITELJICA U ZAGREBU

Upravo prije trideset godina, početkom mjeseca lipnja, u oči Duhova, osvanule su prvi put žare na našim ulicama, u koje su se skupljali prinosi »Za našu djecu«. Bio je to prvi Dječji dan. U cijeloj Hrvatskoj i Slavoniji nije se taj dan držala obuka u školama, priredivale su se razne priredbe i svečanosti i skupljali su se prinosi za siromašnu djecu. Ti su se prinosi slali Udruzi učiteljica u Zagreb.

Osnivačica Udruge i prva njezina predsjednica Milka Pogačić izdala je brošuru i pisala članke po raznim novinama i časopisima, u kojima je zanosnim riječima pozivala rodoljubno građanstvo, neka pomogne učiteljice u radu oko spasavanja najbjednije djece našega naroda. »Sva su ta djeca dragocjeni naš kapital, budućnost naša. Njihove boli, njihova stradanja, njihovo je propadanje glasna optužba protiv našega srca i savjesti,« pisala je Milka Pogačić. Odziv građanstva bio je upravo neočekivan, tako da je Udruga mogla već slijedeći mjesec poslati 60 najslabije djece na oporavak na more. Danas možemo s ponosom istaknuti, da su hrvatske učiteljice osnovale kod nas prve kolonije za slabunjavu djecu. Slijedećih godina sve do konca srpnja g. 1914. slale su po 240 djece na more i 120 u gore, što čini zajedno 2140 djece. — Učiteljice su išle i dalje. Godine 1909. otvorile su u iznajmljenoj zgradi »Obdanište«, u koje su se primala djeca, čiji su roditelji bili kroz dan zaposleni, a djeca gladna i prepuštena sama sebi. U Obdaništu priredila su djeca pod vodstvom učiteljica svake godine Majčin dan. Bilo je to davno prije nego se u javnosti taj dan slavio. Ovo je Obdanište podržavano sve dotle, dok nije grad Zagreb počeo na isti način osnivati Dječja skloništa gotovo u svakoj školi.

Iste te godine osnovala je Udruga Kolijevku za dojenčad. I to je bila prva ustanova te vrste kod nas. U godini 1910. otvoreno je Obdanište na Sušaku sa svrhom, da spasi djecu s ulice i da omogući sirotnoj hrvatskoj djeci iz Rijeke polazak hrvatskih škola na Sušaku. Tu časnu zadaću vršilo je Obdanište pod vodstvom hrvatskih

Gore: SIMBOLIČKI RELIJEF NA ULAZU U DJEČJI DOM UDRUGE HRVATSKIH UČITELJICA
Izradio R. Valdec

Lijevo: PRIZOR S BLAGOSLOVA TEMELJNOGA KAMENA UDRUGE HRVATSKIH UČITELJICA GOD. 1912.
Na slici se uz mnoštvo školske djece sprijeda nalaze arhitekt Dioniz Sunko i supruga hrvatskog bana Paula pl. Tomašić

IROTU DJECU

...ANOG RADA „UDRUGE HRVATSKIH UČITELJICA“

Napisala Ivka Marušić, tajnica „Udruge za našu djecu“

učiteljica odlično. Godine 1917. i 1918. ovo je Obdanište bila stanica za svu onu mnogobrojnu djecu iz Dalmacije i Istre, koju je Oblasni odbor slao na prehranu u naše krajeve i tako je spasio iz ruku tuđinaca. Kasnije je grad Sušak preuzeo Obdanište Udruge učiteljica u svoje ruke. God. 1911. počela je Udruga graditi vlastiti Dječji dom u tadanjem Radničkom dolu, a današnjoj Kukuljevićevoj ulici. Blagoslov temeljnoga kamena obavio je preuzvišeni nadbiskup Dr Ante Bauer u prisutnosti mnogih odličnika. Slijedeće godine preselila se u Dom Kolijevka, a otvoreno je i Sklonište za siromašnu i

KOD KRPANJA I VRPANJA
u Udruzi hrvatskih učiteljica, sekcija„ Za našu djecu“

zapuštenu djecu. Tim Domom je Udruga postigla glavnu svoju svrhu, a članice Udruge uz pomoć drugih gospođa, koje nisu učiteljice, dale su se svom dušom na uređenje toga Doma. Predaleko bi nas dovelo kad bismo pokušali opisati, kako je taj Dom postao našim siroticama u istinu pravi dom, u koji se rado svraćaju i kasnije kao gotovi ljudi.

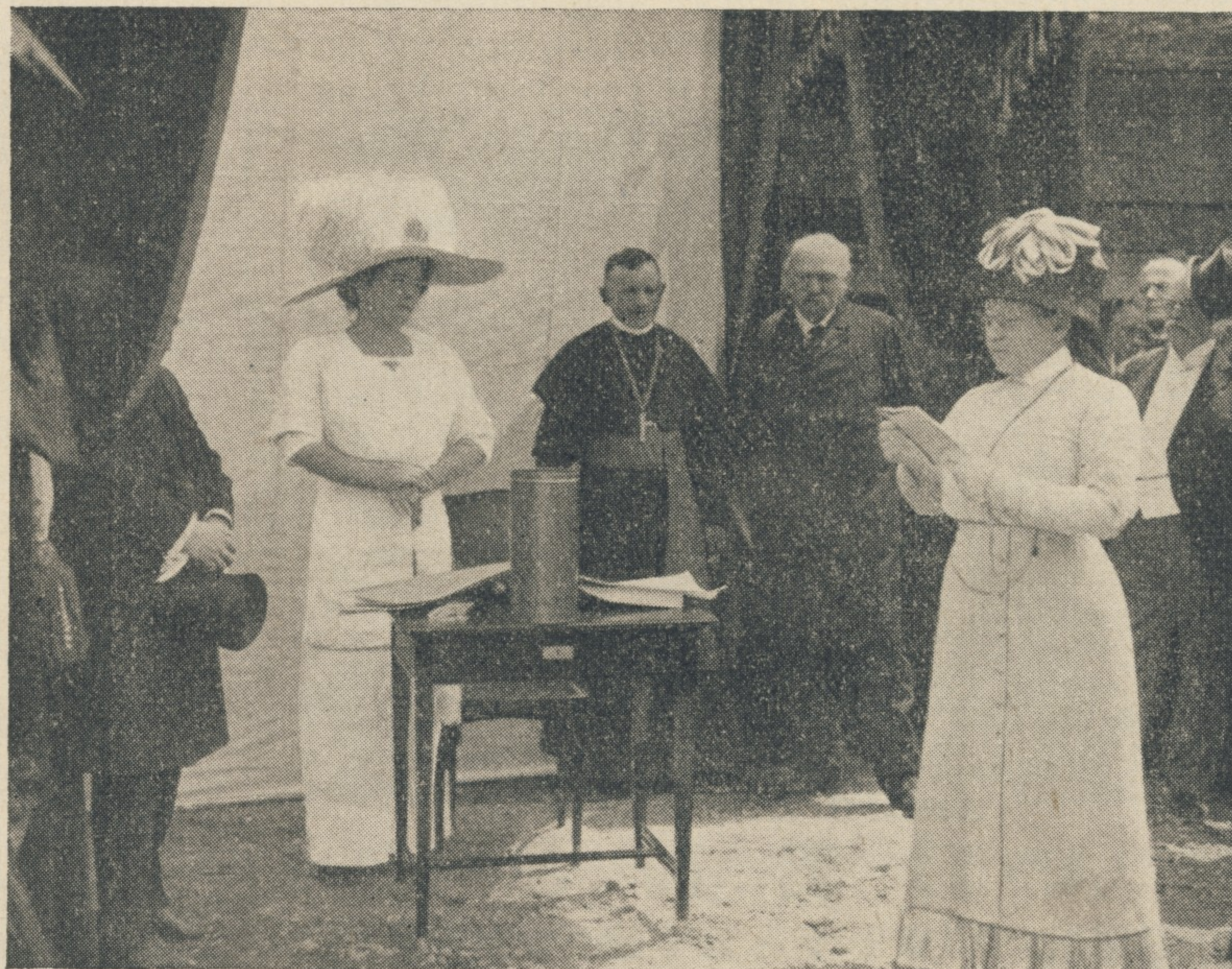
U isto vrijeme osnovale su učiteljice u Frankopanskom gradu u Kraljevici »Školu za praktična ženska zvanja« i stalno oporavilište za djecu i učiteljice. Moramo istaknuti, da je to prva škola te vrsti kod nas. Ta je škola nažalost ukinuta početkom rata, jer je Frankopanski grad upotrebljen u vojničke svrhe.

Rat je osujetio mnoge lijepe osnove Udruge učiteljica i naglo zaustavio njezino napredovanje. Trebalo je uložiti mnogo energije, da se očuva ono, što je najpotrebnije.

Godine 1925. preuzela je Udruga ekonomiju na Pušći blizu Zagreba u zamjenu za jedan objekat u Zagrebu, a u godini 1936. smješteno je u Dječji dom u Zagrebu Gradsko sabiralište za djevojčice. To je najnovija i najaktuelnija gradska ustanova. U to Sabiralište dolaze djevojčice, koje se zateknu u skitnji i prosjačenju na grad-

Gore: ODBOR KLUBA HRVATSKIH UČITELJICA GOD. 1902.
Na slici se nalaze: 1. Vera Cuvaj, 2. Anka Tkalec, 3. Milka Pogačić, 4. Katarina Plemić, sadašnja podpredsjednica Udruge učiteljica i 5. Dr Vera Filipović

Desno: BLAGOSLOV DJEČJEGA DOMA UDRUGE HRVATSKIH UČITELJICA U SVIBNJU GOD. 1912.
Na slici: 1. Paula pl. Tomašić, supruga hrvatskog bana, 2. Nadbiskup Dr Ante Bauer, 3. Načelnik Zagreba Dr Milan Amruš i 4. Milka Pogačić, učiteljica i osnivačica Udruge učiteljica

skim ulicama, a ostaju u Sabiralištu do četrnaeste godine, ako ih grad prije ne pošalje u njihove zavičajne općine.

DVOR UDRUGE HRVATSKIH UČITELJICA U PUŠĆI
Foto I. Marušić

U tridesetoj godini svoga opstanka postavila je Udruga sebi za zadaću, da na svom posjedu u Pušći osnuje kućansku i gospodarsku školu za djevojčice iz Sabirališta. Najlakše ćemo djecu oteti lošem utjecaju ulice, ako ih smjestimo u Božju prirodu, gdje će pod nadzorom i u radu provoditi svoje najopasnije godine.

To je zadaća velika i teška, ali početak je već učinjen uz goleme žrtve Udruge učiteljica, koja se od godine 1931. po novom zakonu o činovnicima zove »Udruga za našu djecu«. Djevojčice, za koje smo držali da su nesposobne za bilo koji zanat i da su nepopravljive skitnice, s velikim veseljem primile su se svakog posla u kući i gospodarstvu i prilagodile se sređenom životu.

Svim zavodima Udruge učiteljica u Zagrebu, na Sušaku i na Pušći prošlo je kroz trideset godina do danas oko 8.000 djece. Osam tisuća spašenih života našem narodu neka bude živi spomenik svim radnicima, suradnicima i dobrotvorima Udruge učiteljica i Udruge za našu djecu!

Prevedeni roman „Obitelji“

RUŽE ZELENOG OTOKA

ROMAN IZ IRSKE PROŠLOSTI — NAPISAO SAMUEL LOVER (Nastavak)

Na sreću je vihor i šum kiše tako zanosio glasove, da se nije znalo, odakle dolaze. Ali je pukovnik uza sve to pogledao dolje na verandu. Budući da nije vidio nikoga, upitao je stražu: »Što si ono rekao, glede zabune?«

»Ništa nijesam rekao, dostojanstveni,« odgovori vojnik, kojemu se upravo tako kao i pukovniku činilo, da je govorila treća osoba.

Upravo u taj trenutak, kad je Rory mislio, ne bi li bilo bolje, ako usprkos svemu pobjegne, čuo je, kako netko iza njega polagano pomiče zasun na vratima. Odmah zatim ga je netko povukao za kaput i prišapnuo mu:

»Dođi unutra!« Okrenuo se. I tad je vidio napola otvorena vrata i ruku, koja mu je mahala, neka uniđe. Baš je onda pukovnikov glas zapovjedio: »Pogledaj, nije li možda netko sakriven na verandi.« Rory je smuknuo u vežu kroz vrata, koja su se tiho zatvorila uprava tada, kad je vojnik stupao po stepenicama.

»Ovdje nema nikoga,« straža će.

»Pogledaj, jesu li vrata zatvorena,« naredi pukovnik.

Straža je učinila tako, ali vrata su bila zatvorena iznutra.

XI.

Upravo onda, kad je Rory bježao iz podruma i gledao, kako bi izišao iz grada, starac je loncokrpa pred sobom tjerao magarca u grad. Sa sedla žalosne životinje, koja je bila mršava kao sedam suhih godina, visjela su tri ili četiri lonca i stara torba, u kojoj je bilo starčevo oruđe. Torba je vrijedila više nego bi je procijenio, jer je starac svoj alat tako stisnuo, da je u njoj bilo još dovoljno mjesta za duhan, koji je kupovao od gospodina De Welskeina te prodavao uz skroman dobitak seljacima, kad je putovao od sela do sela te krpao lonce. Tako dobrog i jeftinog duhana nijesu seljaci nigdje mogli dobiti. Osim toga bili su veseli, što su se na taj način domogli starog znanca, koji je bio siromašan i ujedno tako čudna i tajanstvena ličnost, da su ga se bojali.

Salamuna, tako mu je bilo ime, su dakle žalili, jer je bio siromah, koji se tako star morao potucati po svijetu i zarađivati kruh. A bojali ga se za to, jer je bio lukav. Na sebi je imao nešto špijunskog i bistro pamćenje. Bile su mu poznate prilike skoro svih ljudi i svake kuće na selu. Sve je znao. A zaboravio nije ništa, što je jednom doznao ili opazio. Što se dogodilo pred očima kao i događaj, koji je tek jučer doživio. Sve je to bistroumnom starcu pomoglo, da je ljudima mogao proricati budućnost.

Ta njegova moć činila ga je među neukim narodom, u kojemu se kretao, pomalo čarobnjakom. Zvali su ga »čovjek sveznadar«. Znao je sve, i to je moć. A kad je imao čovjek moć, da se drugi ne bi nje bojali, a on sam da je ne bi iskoristio?! Tako je bilo i sa starim loncokrpom.

Seljaci su se njega bojali, ali ga niti jedan nije volio. A jer su se bojali zamjeriti mu se, iskazivali su mu toliku pozornost, kao da ga doista vole. Starac je dašto bio svijestan svoje moći nad njima i znao je također, zašto. Uživao je, kad su se pretvarali, da ga vole, i smijao se krivoj prisezi njihovih srdaca.

Premda su ga se bojali, ipak im se smilio, jer im se činio tako siromašan i zapušten. Kod kuće nije imao ni žive duše, koja bi mu pravila društvo, osim magarca, kojega je gonio po svijetu i koji se hranio samo od onoga, što je uput zubima iščupao ili što su mu davale prijazne ruke, koje su pružale hranu i njegovu gospodaru. Salamun nije naime nikada ni pare dao za nijednu stvar, nego je plaćao svojim radom. Pohlepa za novcem držala ga više u vlasti nego li on ljude. Premda bi mogao lijepo živjeti bez novca, ta imao je ljude u svojim rukama, ipak je bio slijepi sužanj mrtve kovine; bio je škrtac, pravi škrtac. Novca nije ljubio za to, da si njime štogod kupi, nego radi novca sa-

„EVO NAS U PUŠĆI!“ [redacted]
Djeca iz Dječjeg Doma Udruge hrvatskih učiteljica u Zagrebu stižu u Pušću *Foto I. Marušić*

moga. Obožavao je sam goli novac. Gvineja mu je bila bog. Radije je stradao, nego da nešto plati. Zato nije nikada okusio ni zalogaja, ako nije bio darovan. Cijela je zemlja, od suca do seljaka, pridonosila za njegovu opskrbu.

Takav je bio starac Salamun. Siromah, vrijedan smilovanja, ali velik škrtac i zato pun novca; skroman i ponizan, ali istovremeno prepreden i lukav kao lisica, izdajnički kao zmija — tajanstven, hladan i proždrljiv kao grob.

Irci, skloni šali, nadjenuli su tom ogavnom starcu radi njegova zanata šaljivo ime »zakositreni Salamun«. Obično su mu rekli tako, a kakav put i »lukavi Salamun«. Odrasli ga dašto nijesu zvali tako, nego samo djeca, koja su to čula od svojih roditelja. Derani su ga mrzili otvoreno i tim ga nadimcima dražili tada, kad su znali, da ih stari škrtac ne može dosegnuti svojom krivom batinom. Katkad su pošli čak tako daleko, da su za njim bacali kamenje ili zemlju, i to samo onda, kada su bili sakriveni iza kakve živice ili jarka. Tada bi jadnog Salamuna udario kamen u leđa ili gruda zemlje pogodila iza uha, a komadići, koji se nijesu rasuli niz leđa, ostali u vlasulji. Bijesno se okrenuo batinom, da će udariti. A kad je zamahnuo po zraku, dignuo se iza živice grohot. U svojoj nemoći nije mogao drugo, nego da je stao prijetiti batinom i grozno proklinjati.

*

Bilo je nekako baš onda, kad je Rory trčao iz podruma. Salamun se približavao gradu. U predgrađu krenuo je sa glavne ceste na stramputicu i potjerao magarca u malu zakutnu ulicu, na čijem je kraju bila malena zagrada. Sav je prostor bio zagrađen djelomice neizrađenim kamenom, a djelomice šikarjem. Salamun je odvalio nekoliko kamenova i tako napravio put svojem magarcu, da pođe u zagradu, u kojoj je u stogovima bilo puno sijena. Zatjerao ga između dva stoga, da se nakrmi. Napravio mu je mali zaklon pred kišom, skinuo s njega sedlo i stare lonce te sve sakrio pod grmom. Zatim se otputio u grad, u podrum ka kriumčaru.

De Welskein je s loncokrpom bio u vezi samo zato, jer je i ovaj znao kriumčariti. Salamun je

TKO NAJLJEPŠE ZAKRPA ČARAPE DOBIT ĆE OD „MAMICE“ ČOKOLADU
Prizor iz dječjeg života u Dječjem Domu Udruge hrvatskih učiteljica u Pušći *Foto I. Marušić*

slutio, da je skovana velika urota. Premda je imao dobar nos, ipak nije znao ni za koga, koji bio u nju zapleten. Nitko mu nije je izdao, jer nikome nije ni na misao došlo, da je i Salamun umiješan u nju. Urotnici su čuvali tajnu. Između tisuća, koji su prisegli, bio je samo jedan, koji je varao i koji je pristupio u društvo za to, da sve izda.

Kad je nesrećna djevojka, koju je Rory ostavio na klupi, preboljela svoju žalost, dignula se. Čuvstvo ljubavi, koje joj je prije ispunjalo srce, promijenilo se u prikrivenu mržnju, kao kod svake odbačene žene. Proklinjala je čovjeka, koji ju je ponizio. I ona je napustila brlog urote i zločina te ostavila veseljake u njihovu pijanom spavanju. Kad je Salamun prispio do podruma i tajnim znakovima zakucao na vrata, nitko mu nije otvorio. Kad je još jedanput jače zakucao, popustila su vrata pod njegovim pritiskom. Polagano ih je otvorio i oprezno zavirio u podrum. Oko mu je od zadimljene svjetiljke prešlo preko prevrnutih čaša i ošinulo protegnuta tijela, koja su hrkala. Stupao je po prstima i oprezno se obazirao na sve strane. A kad je vidio, da svi oko njega duboko spavaju, zaigralo mu je srce pri pomisli, da je sada on gospodar. Tiho je dopuzao do postelje, pod kojom je bio sakriven duhan, ne bi li se na kakav način dočepao smotka duhana. Noge jednoga od zaspanaca visjele su niz postelju i smetale mu.

Došuljao se bliže. Svojom je iskrivljenom batinom povukao k sebi smotak ovog dragocjenog bilja, a zatim se poput mačke gipko i oprezno dovukao natrag k vratima, koje je lagano zatvorio za sobom. Tako je odmaglio sa svojim plijenom, a da ga nitko nije ni čuo ni vidio.

»Sad će biti dosta duhana za prodaju,« zlobno je zarežao, kad je pomislio, da je dobio blago, a da za nj nije dao ni prebijene pare. Poput zaljubljenika strastveno je pritisnuo smotak na srce.

Da duhan spremi na sigurno te se zatim dade na posao, bila je Salamunova prva misao, kad se šuljao natrag proti ogradi, gdje je krao i njegov magarac.

Usput mu se porodila u glavi druga misao. Kad je još jedamput promislio, stao je. Činilo mu se naime pametnije, da posjeti De Welskeina. Taj je naime znao, da je vrijeme, kad je Salamun morao ostati bez duhana. Kad bi krijumčar opazio, da mu je ponestao duhan, zacijelo bi posumnjao na Salamuna, jer ga tako dugo nema. De Welskein je znao, da Salamun ne može biti bez duhana. Zato Salamun nije pošao u zagradu, nego je okrenuo u susjednu bližu ulicu, gdje je bila kovačnica. Pred vratima kovačnice ležala je gomila troske i pepela. U toj je gomili Salamun stao grepsti. Grebao je i kopao batinom i rukama. Kad je iskopao dovoljno veliku luknju, metnuo je u nju svoj zaklad i sve lijepo izravnao. Zatim se vratio u podrum.

Ponovo je zakucao i opet mu se nitko nije javio. Još se nitko nije probudio. Sve je bilo tiho kao i prije. Gurnuo je vrata i unišao. Kad se približio De Welskeinu, stao ga tresti za rame i tresao tako dugo, dok ga nije probudio. De Welskein je otvorio oči i buljio u Salamuna.

»Čovjek bi mislio, da nemate ništa takvo, za što biste se bojali, kad spavate kraj otvorenih vratiju,« započeo je Salamun.

De Welskein je još uvijek buljio u Salamuna. A kad je došao k svijesti, stao je proklinjati. Probudio je društvo i pitao, zašto su vrata otvorena. Svi su bili smeteni, jer su bili još napola pijani. Kad su se dovoljno izgalamili i nakleli, opazili su, da nema više ni Rorya O'Mora ni njegove plesačice. Odmah im se sve razjasnilo. De Welskein se strašno razgnjevio, a Regna mu je marljivo pomogao.

»Tko je bio taj, na koga svi tako vičete?« ispitivao je Salamun.

»Onaj hvalisavi Rory O'More sa svojim rastresenim moždanima,« javi se Regan.

»Rory O'More?« začudio se Salamun, koji je poznao Rorya i znao, da ne običaje zalaziti u loše društvo. »Što ga je dovelo ovamo?« upitao je i oštro pogledao De Welskeina, kao da je htio kazati: »To mi je zagonetno.«

»Ako vam je, gospodine, toliko stalo do njega, po što hodate ovamo, ha?« ljubazno ga zapita De Welskein.

»Oh, ta vi sami znate, zašto hodam, a . . .«

»Istina je,« prekine ga De Welskein, »ja znadem, zašto gospoda dolaze ovamo i to je za mene dovoljno, a vas ne briga ništa.«

»Ne ljutite se,« hladno odvrati Salamun; »nije mi stalo do vaših tajna, a tko bi ih pušio?«

»Nego . . ., ti stara lijo, ti ne, ti radije pušiš moj duhan.«

Salamun je zabo svoj pogled u Francuza, da vidi, na što cilja, kad govori o duhanu. Kamen mu je pao sa srca, kad je vidio, da nijesu otkrili njegove krađe. I Francuz je nastavio:

»Sjedni, stara lijo, sjedni, puši i pij i ne brini se za drugo.«

Salamun je poslušao, uzeo sa stola lulu i pomiješao čašu rakije s vodom. Kad je popio nekoliko čaša, zadovoljno je zamrmljao: »Mm, to da, to će mi ugrijati srce. Sav sam prokisao.«

»Ugrijati srce, to da,« nasmijehnuo se netko od muževa, »vjere mi, sva rakija Irske ne bi ga mogla ugrijati.«

De Welskein je pozvao Regana na stranu i iznova se stao ljutiti na Rorya, koji je otišao, a da mu nije rekao, gdje je De Lacy. Regan ga je umirio, jer da zna, gdje stanuje, i da će ga odvesti onamo, ako hoće. To je umirilo Francuza, koji se opet bacio na postelju. Prije toga je upozorio ljude, neka paze na vrata.

Salamun je pomalo pušio i pio skoro do zore, kad ga je Pierre pustio iz podruma. Vratio se k ogradi. Ondje je iz džepa izvadio svoj »džepni pištolj«, kako je zvao svoju kositrenu staklenicu, punu rakije, koju su mu napunili za to, što je od njih kupio toliko duhana Zadovoljno se kriveljio, što je napravio tako dobar posao.

Došavši u zagradu povukao je magarca od hrpe sijena, koji se nije tako lako dao odagnati. Sivonja je još jednom očajno zahvatio i uzeo sa sobom tako veliku pregršt sijena, da mu se iz gubice rastresalo po cijelom putu do rupe, kroz koju ga je Salamun odagnao.

Kamenje, koje je Salamun prije odhvalio, složio je lijepo natrag i začepio rupu. Magarca je poveo ka grmu, gdje je spremio sedlo, lonce i torbu. Torbu je napunio kupljenim duhanom, a ukradeni je duhan još uvijek ležao ondje, gdje ga je zakopao. Kad je opet natovario svoju torbu i lonce, potjerao je magarca s polja, jer mu je s istokom sunca bilo po zakonu dozvoljeno poći na put.

Drzovito je koracao ulicom, tjerajući pred sobom magarca i vičući: »Lonce, tave, kotlove vezujem i popravljam!« Magarac se čeznutljivo obazirao za ogradom, ali uvijek, kad se je onamo obazro, udario ga Salamun batinom, kao da ga htio opomenuti, da kotlokrpini magarci ne smiju danju jesti sijeno. Približio se kući, koja je stajala blizu oplijenjene ograde. Obitelj je već bila na nogama. Muž je pošao na posao, a žena je na Salamunovo pitanje, ima li »lonaca, tava, kotlova na popravak«, izvukla odnekud tavu i pitala, koliko traži za popravak. »Svaki put, kad je postavim na ognjište,« rekla je, »zagasi mi vatru, premda joj dosta ne fali!«

»Što kažete, ženo?« viknuo je Salamun držeći posudu prema svijetlu. »Ta luknja je tako velika, da bih mogao kroz nju potjerati dva vola.«

»To nije istina,« žena će.

»Pogledajte sami,« Salamun će spustivši tavu na tlo. I tada je dotrčalo, sam Bog zna otkuda, njezino dijete i porinulo svoj prstić kroz luknju, mahalo tavom amo tamo i veselilo se: »Majčice, majčice, gledaj!« i smijalo se, jer se tako lijepo njihalo.

»Đavole, otkuda si došao!« viknula je majčica. Kad je riječi popratila još zaušnica, mališ je odmaglio.

DRAGA MOJA MALA KRAVICA!
Idilički prizor iz Pušće, gdje se nalazi dvor za sirotu djecu na imanju Udruge hrvatskih učiteljica
Foto I. Marušić

»Vjere mi, to je pametno dijete,« zarežao je Salamun. »Bio bi vanredan kotlokrpa, kad tako dobro vidi luknju u loncu!«

»Dakle, što tražite za tavu?«

»Popravit ću vam je za četiri penca.«

»Četiri penca?! Što mislite, zar ćete novac uzeti sa sobom u grob? Četiri penca! Dat ću vam dva!«

»Ne mogu, dušo kršćanska!« Salamun će okrenuvši se i udarivši magarca.

»No, koliko?« vikala je za njim seljakinja.

»Pogledajte,« Salamun će. »Umoran sam, putovao sam cijelu noć. Potreban sam počinka i bio bih veseo, kad bih mogao sjesti, premda bih pri tom radio, samo da nešto zaslužim. Ta tako sam potreban, jer vremena su teška i Bog će vam platiti, ako mi date malo za doručak i dva penca. Popravit ću vam tavu i bit će kao nova.«

»Dobro, ne ću da budem s vama tvrda, jadni čovječe, popravite je u Božje ime.«

(Nastavit će se.)

PRIČA JEDNOG STUDENTA O ĐAČKIM LJETOVALIŠTIMA

Ljeto je tu. A s njim i ljetovanje. Preda mnom je nekoliko prespekata. Nekoji za mene, a nekoji za mlađega brata. Tamo gdje bih pošao ja, ne može brat; a s druge strane pak, kuda može brat, ne mogu ja. Zašto? Radi propisa o pojedinim ljetovalištima. Eto na pr. ljetovalište Higijenskog zavoda i Crvenoga Križa u Martinšćici prima samo učenike i nadzorne nastavnike. U prvoj grupi (od 1. VII. do 28. VII. 1938.) primat će se učenici srednjih škola (osim abiturijenata), a u drugoj grupi (od 30. VII. do 29. VIII. 1938.) primat će se samo učenice srednjih škola, učenici do 13 godina, te djeca obojega spola osnovnih škola, kako to piše u prospektu na prvoj i posljednjoj strani.

Ja ne mogu tamo, jer ne spadam ni među srednjoškolce, a još manje među djecu »obojega spola«. Brat može ići, pa neka ide. Zaslužuje.

A i slab je nešto. Eto mislio sam upravo ovako kao sve mamice i ocevi, koji hoće djetetu pružiti ljetno veselje i oporavak bilo na moru, bilo u gorama, makar sam samo brat. Ali . . . Ipak je tu bila razlika. Znam: brat treba oporavka, ali me je bilo strah poslati ga u neka ljetovališta, da, bojao sam se! On je u doba, kad se dječak razvija duševno i tjelesno, kad se idejno izgrađuje, pak poslati u tom momentu njega, kao i bilo kojega đaka srednjih razreda srednje škole, u ljetovalište, kao što je recimo Martinšćica, znači riskirati. Što riskirati? Bio sam u nekim ljetovalištima i poznam ne samo prilike, pod kojima se tamo živi i zabavlja, ne samo ljude, koji upravljaju tim ljetovalištima i đake, koji redovito tamo dolaze, nego poznam i duh, kojim tamo sve diše.

Prvo: moj brat je sin katoličkih roditelja, kršćanski odgojen, ali đak kao i svaki drugi đak, voli spavati malo dulje osobito u ferijama; rado zaboravi neke dužnosti, ako ga nitko ne opomene. Koliko li je mama imala brige, da ga je naučila polaziti u ferijama sv. misu?! A recimo, u Martinšćici će doduše vidjeti kapelicu usred parka, ali kad sam ja tamo bio, nikad nas nitko nije ni sjetio, ni obavijestio, da li ima tamo sv. misa ili ne, pa ni onda kad smo prvi dan došli i kad su nam javljali i najvažnije sitnice. Ako smo htjeli biti u nedjelju kod sv. mise, morali smo preko služinčadi doznati, ima li sv. misa ili ne, jer u nedjelju nema izlaza iz ljetovališta. Doznali smo, da ima misa u 7 sati (ustajanje je u 7½), a kad smo došli na misu, našli smo tamo svega 7—8 đaka, od blizu 300 đaka katoličke vjere. Nemar uprave i nemar đaka. Ali ne samo nemar nego i nešto drugo! Pa pređimo na to.

Drugo: Mnogo đaka ne bi ni htjelo poći na misu, jer su crveno obojeni. Doznao sam to jednoga dana, kad je u ljetovalište na nekoliko dana došao neki student i u debati izjavio, da je »vjera potrebna, ali uostalom privatna stvar«. Radi toga su ga stariji đaci, osim nekolicine, napali, da je »klerikalac«. Isto tako me je na marksističku propagandu upozorio jedan kolega, inače jedan od najpristupačnijih drugova, kad mi je za odmora, dok sam ležao u krevetu, prišao i pružio dvije brošure uz riječi:

»Kolega, vi nemate šta raditi. Da vam ne bude dosadno, prelistajte ove stvarce.« Bile su to brošure marksističke biblioteke »Po-Bi«. Kasnije sam vidio, da tih brošura ima pun kovčeg. Mogao ih je i naručiti, i nitko to ne bi opazio, jer uprava se doduše grozila, da će pregledati svaki smotak, ali grožnju nijesu ispunili.

Treće: Radi nemorala izbacili su neke đake. Taj slučaj se svake godine ponavlja, ali da neko bude radi toga uhvaćen i izbačen i to je tek slučaj. Uopće u ljetovalištu je vladala psihoza slična ruskoj komsomolskoj. Teško će biti vjerovati, ali ja ću ipak iznijeti slučaj, jer je gola istina. Među starijim učenicama bila je jedna na zlu glasu, jer je htjela ostati — čista i u tom je bila uporna. Suviše bi bilo, kad bih iznosio neke pikantne sličice, koje znadu mnogi o pojedinim parovima, sastavljenim od kojeg šestoškolca i petoškolke. Netko će reći, kako to može biti, kad su učenici u srpnju, a učenice u kolovozu, to se u prospektu izričito naglašuje. Ali to je samo na papiru, a u praksi se ovaj propis izigrava i to po svim ljetovalištima, jer u koliko nisu đaci i učenice u istom ljetovalištu, onda su u dva bliza mjesta, na pr.: Ljetovališta ferijalnog saveza.

Uostalom propis je izigran već u prospektu, gdje piše: »Na samoj obali uređena je terasa za ples«, te »Ljetovalište ima svoj stalan orkestar, koji svake večeri svira na obali.« Osim toga i sam znam, da se pleše. A kako se može plesati, ako u srpnju mogu biti samo stariji đaci, a u kolovozu učenice? S kim će plesati, kad đaci prvi mjesec nemaju dame, učenice drugi mjesec kavalira, a drugi osim nastavnika nemaju pristupa?

Ovo nekoliko misli neka bude na razmišljanje roditeljima, prije nego šalju svoju djecu u ljetovališta.

F. Ratkić

MOJ KISELI KRASTAVAC

Napisao Kolen Kolenko

Lijepa su đačka vremena. Stara pjesma, reći ćete. A tko može reći, da stare pjesme nisu lijepe, pitam ja?!

Moje veze s Kuhinjskom školom potječu iz toga doba. Bilo je to u ono ludo fašinsko vrijeme (to još ne znači, da sam tad i ja bio lud), kad smo pošli na jednu čajanku sekcije društva za zaštitu želuca »Dobra srca«. Joža je tvrdio, da tamo ima zgodnih »vila«, a Martin me uvjeravao, da ima i »boginja«. Tako smo odlučili, da pođemo tamo.

Samo smo prije toga imali mnogo muke s toaletom. Pretražio sam oba svoja kovčega, dok sam našao ovratnik, koji bi se mogao preokrenuti i još jedanput upotrebiti, da ga posudim onom mazalu Ilijici, izvan i iznad akademskom slikaru, koji je u posljednje vrijeme od moje sobe stvorio atelje i u njemu »stvarao« inspiriran razglednicama. Jučer je dobio neki novac, što su ga prošli tjedan »nažicarili« po zagrebačkim ulicama, ali nije za tu jednu zgodu htio kupiti novi ovratnik, jer se ne isplati, kad takva stvar uopće nije za njega, pa je mjesto toga obećao, da će platiti »krafne«.

Razumljivo, da smo svi na to pristali. Meni je donio neki »braun« puder te je tvrdio, da će mi bolje pristajati od »rajzmela«, koji obično upotrebljavam nakon brijanja. Mate nam je posudio čičkovo ulje za kosu, da izgledamo kao »gospoda«. Samo je Vinko bio »separatista« i namazao vlasi svojim orahovim ujem, dok smo ostali složno trošili Matino čičkovo, pa i Grga, koji je poznatom svojom brijačkom vještinom podrezao Ivinu kosu. Za uzvrat je Ivo morao Grgi obećati, da se poslije objeda može protegnuti na njegovom divanu. Tako se eto naša soba, koja je inače bila sastajalište svih mogućih »tipova«, radi tople peći i dva ugodna divana, danas pretvorila u neki salon.

Napokon smo uređeni pošli na čajanku. Šepavi Grga je već kod garderobe počeo »tući žicu«. Posudio je od Joce dinar, jer da nema »sitnoga«. Možda bi i na ulazu pokušao »žicariti«, ali nije išlo. Trebalo je razbiti »dvobanku«. Na nekom trećem ulazu pričvrstile su nam »vile« neke brojke, kao da smo došli, Bože sačuvaj, u ludnicu ili na neko športsko natjecanje ili kao da će nas brojiti kao višeimenovane brojeve, na pr. 57 volova, 35 magaraca itd.

Međutim, kad smo se smjestili za stol, Ilijica je odmah donio »krafne«. Neki su već plesali. Tek tad sam opazio da i »vile« i »boginje« imaju brojeve. Plesali su broj sa brojem. Dakle »masa«, obična »masa«, istina ne bezbrojna masa nego brojena masa. Bio sam broj 25, lijep broj, koji bi među brojevima sigurno zaslužio da bude »mis«, ali ja osobno, znate, zazirem od takvih izbora . . . Ipak sam bio uvjeren, da mogu birati jedan simpatičan brojčić, recimo, 13, jer je taj sjedio upravo nedaleko mene; lica punačka, malo zarumenjela, kose kestenjaste (moja slabost su oduvijek bile brinete) i ondulirane, visine moje, očiju vragoljastih, sa zlatnim zubićem.

Naklonio sam se.

»Molit ću, gospođice!«

»Još nisam plesala.«

Slika desno:
DOK CVATE PROLJEĆE

Preporučamo našim čitateljima i čitateljicama, da se za svoje potrebe posluže ovim trgovinama i radnjama:

»Pa ćete sada.«

»Da, ali vi ste broj 25.«

»Kako zar vam se ne sviđa taj broj? O, da sam znao, dao bih ga na lomači spaliti.«

»Ne, nego vidite, to je tako, 13 mora prvi ples plesati s 13, 25 sa 25 itd.«

»Onda, molim vas, oprostite!«

Sad sam bio već i znatiželjan, koji li mi je sudbina broj namijenila. Na 13 se ne bih ljutio, jer je to za me najsretniji i najnesretniji broj, trinaestog sam se rodio, u »trinaest« se zaljubio. Da vam uostalom kažem, kako je to bilo.

Kad nisam mogao plesati s 13, sjeo sam k stolu i sjedio, jasno, jer sam sjeo. Grga je marljivo gutao i posljednji Ilijičin »krafn«. On je imao broj 13. Rekao sam mu, da nema moga »broja«.

»Vidi se, da si novajlija,« rekao je Grga, »vidiš, Mirko je odmah našao svoj »broj«. Moraš znati, da već na ulazu ove »vile« svaka svojega čeka i »zarobi« ga.«

Zamijenili smo se za brojeve. Istina, on me je, magare nijedno, »užicario«, i morao sam mu platiti »špricer«, u kojemu je, usput rečeno, bilo usuto previše sodavode. Kupio sam dakle pravo, da budem broj 13, da plešem s 13, a kao »privagu« dobio sam mogućnost, da se »zatreskam« u 13, kad sam već rođen u 13. dan i kad je upravo danas, kad pišem ovu novelu 13, kao i ova moja 13. novela, za koju ne ću dobiti ni 13 dinara.

Tako sam eto stupio u jaču vezu s »kuhinjskom«, koja je u redovima tadanjih studenata bila dobro poznata i za koju su se mnogo zanimali.

Idem, recimo, Ilicom i pozdravim koju gospođicu iz »kuhinjske«, jer sam ih mnogo poznavao. To vam je kod njih bio već takav običaj, upoznaš se s jednom, moraš to i s drugima, jer na šetnji idu po čitav bataljun. Da ne zaboravim, što sam htio reći! Da, idem Ilicom i pozdravim, a »žicar«, s kojim šećem, već me hvata za rukav:

»Kaj ti poznaš ovu malu?«

»Kako da ne. To je jedna iz ‚pratnje'!«

»Slušaj, ti bi me mogao upoznati s njom.«

Tako se to često ponavljalo, a ja sam morao uvijek obećavati:

»Naravno, čim se pruži prva prilika!«

Počeli smo s dopisivanjem. Najprije sasvim nedužna čestitka, pa zahvala na nju, pa opet odgovor, zatim odgovor na odgovor, poslije toga odgovora na odgovor novi odgovor itd. Sa svih izleta »sjećanje«. »Uz svirku harmonike, pjesme i kolača sjetile smo se vas, te vam šaljemo puno borbenih pozdrava. — Vica.« Već po rukopisu sam prepoznao »kuhačopis«, koji je stilski nesumnjivo bio dokumenat kuharice. Kolač i borba s kuhačom. Potpisi su bili još najzanimljiviji. Sjetili su me na vrtove, u kojima sad proljeće cvate, miriše cvijeće, karamfili i ruže, u kojima sad bujaju rotkvice i mladi luk, koji izvrsno prija uz mladu prasetinu.

Ako želite, dođice k meni, pa ću vam pokazati dopisnice s mnogo potpisa; tako ima neka Vica, pa Cveba, Roksy, Cmok, pa neka »Filana Paprika«, »Kiseli Krastavac« itd.

Hoćete li još nešto znati? A, da! To je sve bilo u »ono« moje đačko doba. Danas je broj 13 sa zlatnim zubićem moja žena. Kad smo jednoga dana prevrtali našu »korespondenciju«, odkrila mi je sve pseudonime, koliko ih se sjećala. Njezin je bio »Kiseli Krastavac«! Da sam barem zagrizao »Filanu Papriku«!

Kad sam već zagrizao, zagrizao sam, pa ću i pokušati progutati. Uostalom taj kiseli krastavac zasad mi upravo prija. Ili jesmo ili nismo!

PRAKTIČNI POJASI

Dolazi doba ljetnih haljina, pa će svakoj ženi dobro doći dva moderna pojasa, koja može izraditi sama iz sukna, pusta ili kože. Gornji pojas (na slici desno) izrađuje se iz bijelog materijala. Vrlo lijepo djeluje na gusto uzorkanoj haljini, križići na njemu vezu se bojom, koja pristaje.

Donji pojas veoma je praktičan, jer se njime može ukrasiti jednostavna bijela haljina. Za izradbu toga pojasa uzimlju se žive boje, te taj pojas dobro pristaje i tirolskim haljinama, koje se nose bez pregače.

Krajevi pojasa smotaju se, kako se vidi na slici, i pričvrste. S krive strane prišiju se kopče. Ako se pojas izrađuje iz sukna, ruže se mogu izvesti, a ako se pojas izrađuje iz kože, ruže se izrežu i pričvrste ukusnim bodovima.

Širina i duljina pojasa prema potrebi i volji.

V. Jakšić

Za ljetne haljine

Slika na omotu:

S maturalne priredbe č. ss. milosrdnica u Zagrebu

Frank Magdalena (lijevo) i Kosi Vlasta u ulozi „Gospođa kršćanske ljubavi"

Kalendar za našu kuhinju

Svibanj Srijeda **1**	Objed: Juha od krumpira. Punjeni krumpiri sa sokom od rajčica. (Vidi knjižicu »Jela od krumpira«, jeronimsko izdanje). Večera: Palačinke s malinovim sokom.
Četvrtak **2**	Objed: Juha od graška s piletom. Jastučići sa sirom. Večera: Uvarak od špinata. (Vidi knjigu »Domaćicu u kuhinji«, jeronimsko izdanje).
Petak **3**	Objed: Juha od graha. Krumpir priređen kao bakalar. (Vidi knjižicu »Jela od krumpira«, jeronimsko izdanje). Večera: Drobljenac od grisa.
Subota **4**	Objed: Juha od vrhnja. Kaša od krumpira sa šunkom i jajima. Voće. Večera: Omlet sa salatom.
Nedjelja **5**	Objed: Kokošja juha sa sitnim rezancima i jetrima. Pohana janjetina sa salatom. Pogačice od sala. Večera: Hladno kokošje meso s umakom.
Ponedj. **6**	Objed: Juha od mrkve. Kupus sa suhim mesom i knedli od krumpira. Kuhane suhe šljive. Večera: Žganci od heljdina brašna s mlijekom.
Utorak **7**	Objed: Paprikaš od krumpira. Savijača od čokolade s preljevom od vanilije. Večera: Teleća jetra s rižom i salatom.
Srijeda **8**	Objed: Juha od zelenja s kobasicama (ili hrenovkama). Rezanci s makom. Večera: Naduvak od mesa.
Četvrtak **9**	Objed: Plućica s okrugljicama od žemlje. Pečene jabuke. Večera: Kruh s maslacem i čaj.
Petak **10**	Objed: Juha od vrhnja. Varivo od špinata s jajima. Kompot od šljiva. Večera: Sir s vrhnjem.
Subota **11**	Objed: Juha od krumpira. Bečki odresci. Večera: Riža s graškom. Isto kao za objed.
Nedjelja **12**	Objed: Juha od samljevenog mesa. Pirjano zelje u soku s makaronima (ili rezancima). Listići (šušnjevi). Jabuke. Večera: Pržena šunka s jajetom i zelenom salatom.
Ponedj. **13**	Objed: Pileća ujušad. Teleća jetra na luku s kašom od krumpira. Večera: Palačinke sa špinatom (ili pekmezom).
Utorak **14**	Objed: Juha od rajčice. Pileći rižoto. Salata. Večera: Naduvak od oraha s malinovim sokom.

ZA DOBRE DOMAĆICE

HRANA ZA BOLESNIKE

Bolest lako dođe u kuću, pa svaka domaćica onda muku muči, kakvu da hranu priređuje svom bolesniku. O tom evo nekoliko općih savjeta, da se po njima zna ravnati, dok liječnik ne odredi drukčije.

Prvo je pravilo kod svake bolesti: paziti, da bolesnik ima redovitu stolicu. Prema tome treba mu udešavati i hranu, koja neka bude lagana, što lakše probavljiva. Ne smije se davati bolesniku teško meso niti paprena ili kisela hrana. Juhe može jesti od kokoši, od ribe, zatim s rižom, sa sagom i jaje. Od mesa može mu se davati piletina ili teletina, ali ne pečena, nego kuhana ili pirjana. Nipošto ne smije jesti masna jela. Ne smije jesti umake od hrena, krastavaca, gljiva ili majoneze. Od zelenja dobri su za bolesnika mrkva i špinat, manje karfiol i kelj (samo kao kaša), a ne smije jesti kupusa i graha, graška. Dobra je riža i kaša od krumpira, kao što se preporučuju kaše uopće, osobito mliječne. Kruha smije bolesnik jesti samo staroga ili prepržcnoga. Tjestenine s pjenicom (germom) ili masne ne smije jesti. Dobri su naduvci i pudingi, zatim palačinke. Dobro je i tučeno vrhnje, svježi domaći sir i dobar svježi maslac, naprotiv ne treba bolesnika siliti, da pije veće obroke mlijeka. Smije piti bijelu kavu i slabi čaj s mlijekom, a kakao i čokoladu ne smije. Jaja smije jesti samo meko kuhana ili kao omlet. Piti smije vode, ali je bolje, da pije limunade ili vodu s kakvim voćnim sokom. Od sirova voća smije jesti jabuke, naranče, banane, a ne preporučuju se jagode, kruške i šljive. Bolje od sirova voća jest za bolesnika kuhano voće, koje treba (po mogućnosti što manje zaslađeno) da jede iza svakog obroka.

Mesna hrana za bolesnika smije se priugotavljati samo svježim maslacem. Ne smije se dakle začiniti drugom kojom mašću ili uljem. Ali se na tu hranu ne smije trošiti puno maslaca, već samo onoliko, koliko je potrebno da se začini. Iskustvom je dokazano, da jela, koja su premasna, preopterećuju želudac, pa se bolesnici s grozom odvraćaju od jako masnih jela.

To su eto opće upute domaćici, koja treba da priređuje hranu za bolesnika. No ne valja bolesnika siliti, da jede, ako ne može, osobito ako je u groznici. To obično rade majke, ako im je dijete bolesno, jer se boje, da im ne bi omršavilo previše u bolesti. Bolesnikov organizam teže probavlja hranu, pa ga treba štediti, jer ako ga opteretimo, može se stanje bolesnikovo još pogoršati **S. A.**

KULTURNI PREGLED

IZLOŽBA SV. PISMA U PRAGU

Prošlih dana bila je priređena izložba Biblije u Češkim Budjejovicama i zatim u narodnoj i sveučilišnoj knjižnici u Pragu. Na izložbi, koju je otvorio dr Emler, generalni knjižničar sveučilišne Knjižnice, pokazane su češke Biblije. Ova izložba ima biti prva od čitavog niza pripravljenih daljih izložba. Poticaj za tu priredbu je 450-godišnjica prve Biblije štampane češkim jezikom u Pragu godine 1488. Na izložbi su latinski rukopisi Biblija pisanih u Češkoj i zatim Biblije češkim jezikom pisane. Značajne su Stari Zavjet od 1440. i Taborska Biblija i nekoliko drugih iz druge polovine XV. stoljeća. U vitrini prvotisaka je Biblija Praška od god. 1488. i Kutnohorska od 1489. Godinom 1549. počinje se impozantan red izdanja Biblija i Novih Zavjeta iz slavne tiskare Melantrichove u Pragu. Osobito mjesto imaju izdanja Češke Braće, koja se odlikuju pažljivom opremom tiskarskom i jezičnom. Poslije boja na Bijeloj Gori g. 1618. dalja izdanja Bratske Biblije tiskala su se u inozemstvu. Među katoličkim izdanjima iz toga doba ističe se isusovački prijevod Biblije Svetog Većeslava. Osim toga izložene su Biblije iz XIX. i XX. stoljeća.

Izdanjem Svetog Pisma od Društva Svetog Jeronima dobili smo i mi Hrvati nesamo najjeftinije (broširano 12 Din, uvezano 20 Din) nego i odlično opremljeno Sv. Pismo Novoga Zavjeta. aš

Film

Nadbiskup Stepinac blagoslovio prvi katolički kino u Zagrebu. Pred neko vrijeme nabavili su zagrebački dominikanci za Kažotićevu Dvoranu tonfilmsku aparaturu iz Milana. Tu aparaturu je blagoslovio 21. svibnja preuzvišeni g. nadbiskup dr A. Stepinac, a prigodni govor održao Dr Lj. Maraković. Nadbiskup Stepinac, čiji je nastup snimljen i u filmu »Hrvati u Svetoj Zemlji«, i ovim je blagoslovom kina pokazao, koliko mu je stalo do rada katolika na polju kinematografije. Nabavljeni kino ide po kakvoći među najbolje, koji su u Zagrebu. Iako će kino moći služiti tek potrebama katoličkih maksimirskih organizacija, ipak je to velik dobitak za katolički Zagreb.

Odjek uspjeha filma »Hrvati u Svetoj Zemlji«. Film »Hrvati u Svetoj Zemlji« prikazivao se ovih dana s velikim uspjehom u Splitu, a zatim ide u Sinj, Trogir i druge gradove. Čim bude moguće, prikazivat će se i u novom katoličkom kinu u zagrebačkoj Kažotićevoj Dvorani u Maksimiru. Uspjeh toga filma je višestruk. Među ostalim spominjemo samo to, da su se za samog prikazivanja filma u Zagrebu, u zagrebačkim kinematografima pojavili stari filmovi, koji su idejno kršćanski. Tako se nanovo prikazivao »Župnik iz Kirchfelda«, »Ulični pjevači« (Wiener Sängenknaben), »Pasteur« i dr., a opaža se, da filmska poduzeća nastoje, gdjegod mogu, doći do katoličkih filmova, jer je uspjeh filma »Hrvati u Svetoj Zemlji« pokazao, koliko katolička publika želi gledati svoje filmove.

SVJETSKI DOGAĐAJI

9. svibnja: Pogreb rumunjskog političara i pjesnika Oktavijana Goge, koji je umro 7. o. mj.
10. U Boliviji izbila vojnička pobuna.
11. U Donjem Domu u Madžarskoj traži se pooštrenje zakona o Židovima. — Neuspjela pobuna protiv vlade u Braziliji.
12. USA odlučila da više ne prodaje helij Njemačkoj.
13. Društvo Naroda priznalo talijanski suverenitet u Abesiniji. Ex Negus bez riječi ostavio Društvo Naroda.
14. Nova madžarska vlada.
15. Proslava 25-godišnjice biskupovanja banjalučkog biskupa preuzv. fra Josipa Garića.
16. Pobuna protiv meksičke vlade radi prekida meksičko-britanskih odnosa zbog petrolejskih polja. — 10-godišnjica smrti dra Ivana Merza.
17. Rekonstrukcija engleske Chamberlainove vlade.
18. Vođa Sudetskih Nijemaca Heinlein otišao u Berlin. Sudetskim Nijemcima dozvoljen hitlerovski pozdrav.
19. Japanci zauzeli važni kineski grad Sučau.
20. Demonstracije Sudetskih Nijemaca u Čehoslovačkoj. Više ranjenih.
21. Sukob između pobunjeničkih i vladinih četa u Mexicu.
22. Općinski izbori u Čehoslovačkoj protekli u miru. — Hrvatski metropolita otputovao na euharistijski kongres u Budimpeštu.
23. Put Papinskog legata kardinala Pacelli-a na euh. kongres u Budimpešti. — Teniske utakmice Jugoslavija-Engleska 5 : 0.
24. Značajan govor Papinog legata kardinala Pacelli-a kod otvorenja izložbe »Charitasa« u Budimpešti. — Prolazak pariškoga kardinala Verdiera kroz Čakovec u Budimpeštu.

ZA SMIJEH I ŠALU

KRIVO SHVAĆENO. Branitelj (osuđenome nakon proglašenja osude): »Žao mi je, što nisam mogao za vas više učiniti.«

Osuđeni: »Više? No, oprostite, ja mislim, da je pet godina i više nego dosta!«

DRUGA POLOVICA. Sinčić: »Tata! Je li istina, da je svaka žena druga polovica svog muža?«

Otac: »Istina je, dijete moje!«

Sinčić: »A kako je onda, ako se muž dvaput oženi? Onda od njega siromaha ne ostane ništa više?!«

NEŠTO KAO DA NIJE U REDU! Liječnik: »Dragi gospodine! Vi bi ipak trebali da se jednom i okupate.«

Pacijent: »Šta to, molim vas, govorite? Ta ja se kupam i po dva puta na tjedan.«

Liječnik: »No, onda promijenite barem svaki put vodu; ali nešto morate poduzeti!«

ČUDNO. A: »Kako to, da vi vatrogasci svakog proljeća slavite Florijanovo, iako baš nema mnogo Florijanâ među vama?«

B: »Hm! A kako to, da mnogi drugi ljudi svakog posljednjeg dana u godini slave Silvestrovo, a da među njima opet ima samo rijetko tko, kome bi ime bilo Silvestar?«

POMLADILA SE. Ona: »No, kako ti se sviđam u ovom šeširu? Kitničarka mi je rekla, da izgledam mnogo mlađa.«

On: »I ja bih rekao! Najmanje za četrnaest dana...«

DOBRO, BOLJE, NAJBOLJE. A: »No, kako vam je sada, prijatelju?«

B: »Pa... nešto bolje.«

A: »No vidite, to je dobro!«

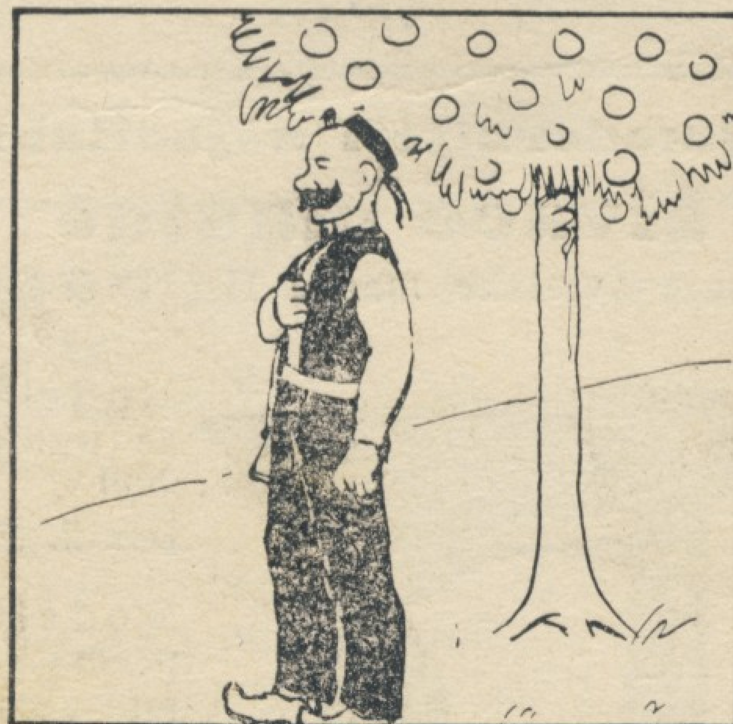
B: »Ne, to još nije dobro, to je tek samo bolje. Bilo bi pak najbolje, kad ne bi bilo samo bolje, nego kad bi bilo već i dobro!«

POGODIO. Liječnik: »Vi se morate više gibati i više raditi. Šta ste vi po zanimanju?«

Pacijent: »Ja sam akrobata u cirkusu.«

Sabrao Sl. Trski

DOBRIJAN ČUVA NARANČE

Baš prekrasne narančice
ima čika Dobrijan!
Drage su mu, kad ih tako
čuva puškom noć i dan.

Pred junačkog tog stražara
Čudan prosjak se doskita
i za plaću svoju danas
tri naranče čiki pita.

»Ajde, uzmi!« veli čika.
Mjesto da ih rukom skine,
bedak što je jače mogô,
drvo cijelo strese, svine.

Nakon toga »mudrac« ode,
tri naranče samo uze,
Dobrijana sad ostavi,
neka sitne lije suze!

Ilustrovani dvotjednik „Obitelj" stoji 5 Din po broju. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 4 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji" Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536 „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Deželićeva ul. 2.

N j u će lijepa, moderna torbica veoma obradovati!

B 10-1 **Ručna torbica** od umjetne kože, ukrašena prepletenim drškom, sa zrcalom itd., crna ili smeda **Din 34.—**

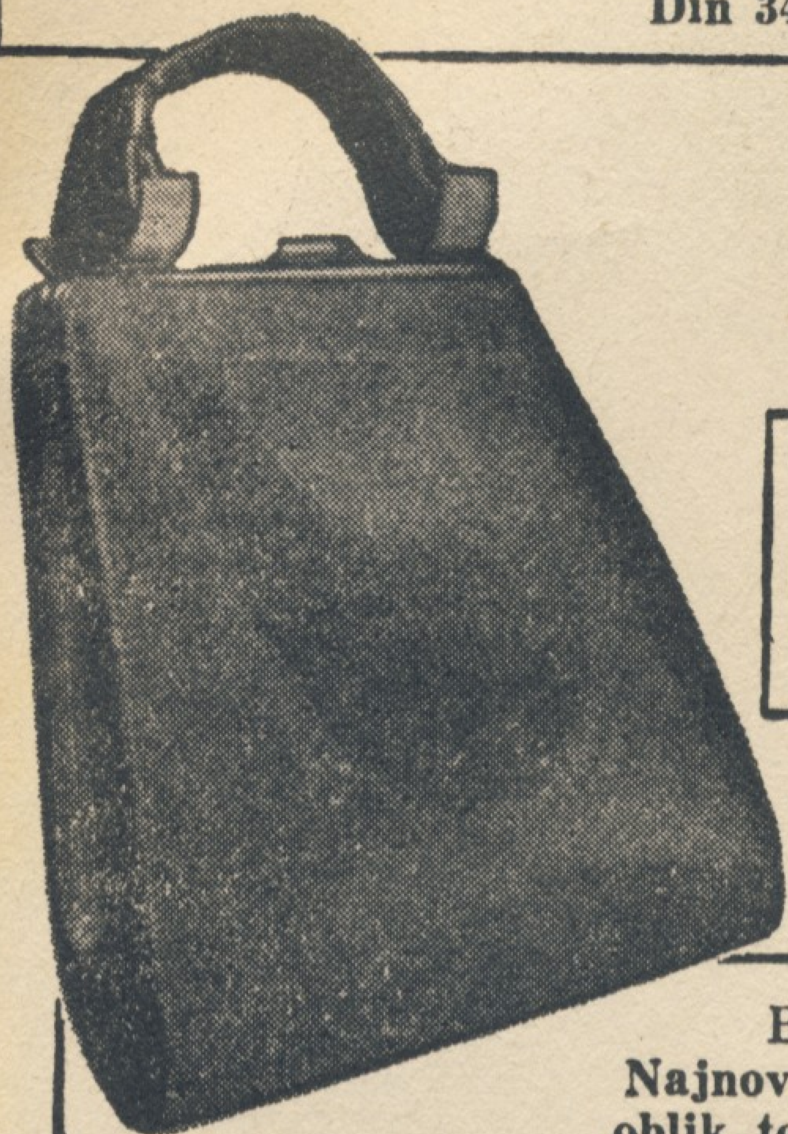
B 10-2 **Moderna torbica** lijepog oblika, od dobre ševret kože, sa metalnim zatvaračem, ukrasom i zrcalom. crna ili smeda **Din 70.—**

B 10-3 **Lijepa torbica,** od utisnute ševret kože, satenom podstavljena, sa metalnim zatvaračem i zrcalom crna ili smeda **Din 65.—**

B 10-4
Kanal torbica
od ševret kože, ponikl. okov, saten podstava, crna ili smeda **Din 78.—**

B 10-5
Najnoviji oblik torbice
od dobre kože, metal. ukrasom i drškom, sa zrcalom, crna ili smeda **Din 84.—**

B 10-6 **Ručna torbica,** omiljen oblik, od prave utisnute kože, sa kožnim drškom, solidno izradjena i ukrašena, crna ili smeda **Din 72.—**

B 10-7 **Elegantna torbica,** od trajne utisnute kože, sa širokim poniklovanim okovom i patent drškom za izvuči, crna ili smeda **Din 82.—**

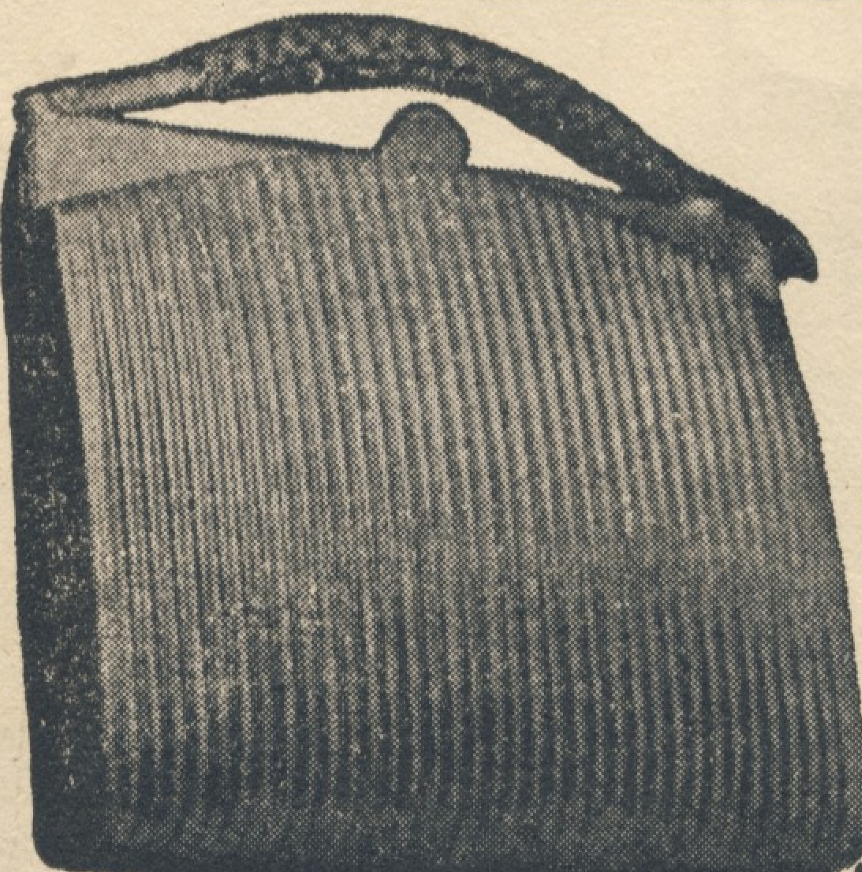
B 10-8
Kanal torbica,
od utisnute umjetne kože, sa preplet. drškom, izvana ukrašena sa zrcalom, crna ili smeda **Din 35.—**

B 10-9 **Lijepa, apartna torbica,** sa širokim poniklovanim okovom i praktičnim drškom, od ševret kože, crna ili smeda **Din 90.—**

B 10-10 **Dobra i trajna torbica,** sa ponikl. okovom, ukraš. prepletenim drškom, podstav. satenom, sa zrcalom crna ili smeda **Din 40.—**

B 10-11 **Lijepa i trajna kožna torbica,** sa preplet. drškom, rips podstavom, posebno prišivenom novčarkom, crna ili smeda **Din 88.—**

B 10-12
Praktična torbica,
za djevojčice, od utisnute kože, moderan oblik, poniklovani okov, držak od kože, crna ili smeda **Din 48.—**

B 10-13 **Apartna torbica,** od utisnute prave kože, ponikl. okovom, saten podstavom, sa kožnim drškom, 2 predjela sa zrcalom, crna ili smeda **Din 94.—**

B 10-14 **Vrlo lijepa torbica,** o dobre kože, sprijeda lijepo ukrašena, ripsom podstavljena, sa brušenim zrcalom, crna ili smeda **Din 96.—**

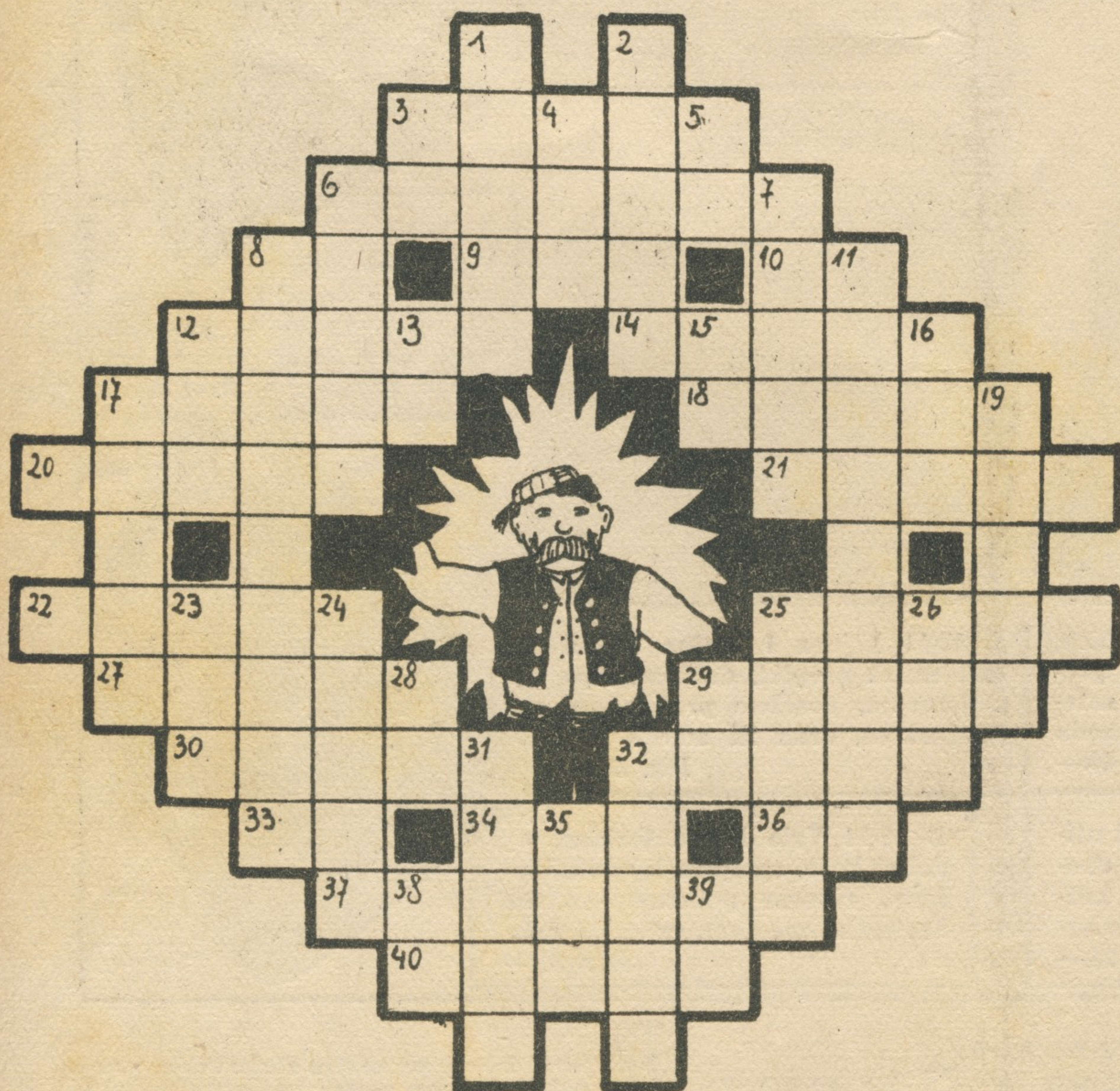
Ako živite izvan Zagreba, imate iste mogućnosti kao i naše zagrebačke mušterije. Sve što trebate možete naručiti poštom pomoću naših kataloga, koje šaljemo besplatno.

Robna kuća
KASTNER I ÖHLER
Zagreb, Ilica 4 1 6

Naši novi izlozi su revija elegancije, praktičnosti i dobrog ukusa. Ako želite biti obaviješteni o modnim novostima i o niskim cijenama, ne propustite ih redovno razgledati.

dječja moda

1. Kombinirana haljina za djevojčicu, vrlo praktična za igru. Bluzica od bijelog lakog materijala, a suknja od kockaste tkanine u zvonolikom kroju. — **2.** Dražesno odjelce za dječaka. Tamne klačice, koje se kopčaju na bluzicu sa velikim bijelim pucetima. Bluzica također bijela. — **3.** Ružičasta haljina za nešto veću djevojčicu. Kao ukras služi oko 4 cm široka faja, u nešto tamnije ružičastoj boji. Cijelu haljinu upotpunjuje bolero od istog materijala kao i haljina. — **4.** i **5.** Haljina i odijelo za djevojčicu i dječaka za prvu sv. pričest. Haljinica je potpuno bijela, dok je odijelo kombinirano: plave hlače, ovratnik i narukavci, a bijela bluza. — **6.** Dražesna haljinica za djevojčicu od uzorkanog materijala. Kao ukras služi uska tamna faja.

Križaljka

Složio Bekil, Zagreb

Okomito: 1. pjesnički konj za nadahnuće, 2. prezime ubice pok. Stj. Radića, 3. pokazna zamjenica, 4. kožna bolest, prišt, 5. prijedlog, 6. njemački novac, 7. priroda (na kraju v-s), 8. gorje u Južnoj Americi (Anđel!), 11. pokrajina u Španjolskoj, 12. češki »gospodin«, 13. dva samoglasnika, 15. samogl. i suglasnik, 16. vrtlog, 17. Arapi u Španjolskoj, 19. lagana (arh.), 23. papiga, 24. ljetopis, dnevnik, 25. mušice, 26. lat. »zdravo«, 28. mjera za površinu, 29. kratica za »kraljevski«, 31. rubac (bez prvog slova), 32. krčag, 35. talij. »jedan« (o-r), 38. cio (strslov, fonet.), 39. prijedlog.

Vodoravno: 3. ukusan, 6. čaroban, 8. k, prema, 9. mjera za površinu (množina), 10. inicijali hrv. književnika (»U registraturi«), 12. izgubljena bitka, 14. slijep, 17. evanđelista, 18. rusko muško ime, 20. žensko ime, 21. bojazan, 22. žena koja pere rublje, 25. prisilni rad, 27. strano žensko ime, 29. nije prava, 30. vrst papige, 32. protivno od poslije, 33. španjolski član (m. r.), 34. franc. »ulica«, 36. franc. »to«, 37. roman Waltera Scotta, 40. gadan miris.

Odgonetke križaljke treba poslati uredništvu do 15. lipnja. Među odgonetače podijelit će se 20 nagrada.